

T.C.
BİLECİK ŐEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN PROGRAMI

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA SAYIŞTAY DENETİMİ: DOĞRUDAN
TEMİN BULGULARININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİLAY KALMUK

TEZ DANIŐMANI
PROF. DR. MERAL EROL FİDAN

BİLECİK, 2025

10742648

T.C.
BİLECİK ŐEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN PROGRAMI

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA SAYIŞTAY DENETİMİ: DOĞRUDAN
TEMİN BULGULARININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİLAY KALMUK

TEZ DANIŐMANI
PROF. DR. MERAL EROL FİDAN

BİLECİK, 2025

10742648

BEYAN

Yükseköğretim Kurumlarında Sayıştay Denetimi: Muhasebe Bulgularının İncelenmesi adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazım aşamasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehberine uygun olarak tez/dönem projemi hazırladığımı, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel etik kurallarına uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, çalışmamın herhangi bir kısmının başka bir tez/dönem projesi olarak sunulmadığını, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR		DESTEK ALINMAMIŞTIR	X
Destek alındı ise;			
Destekleyen kurum;			
Desteğin Türü		Proje Numarası	
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)			
2- TÜBİTAK			
Diğer;.....			
ETİK KURUL onayı var ise;			
ETİK KURUL karar tarih/sayı:	/.....	

Nilay KALMUK

.././2025

İmza

ÖN SÖZ

Tez çalışmamda bana destek olan, yol gösteren, tecrübe ve bilgilerini esirgemeyen çok kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Meral EROL FİDAN'a, yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve birikimlerinden faydalandığım tüm hocalarıma ve bu yolculukta sabır ve desteklerini her daim hissettiğim aileme çok teşekkür ediyorum.

Nilay KALMUK

2025

ÖZET

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA SAYIŞTAY DENETİMİ: DOĞRUDAN TEMİN BULGULARININ İNCELENMESİ

Dünyada yaşanan ekonomik krizler nedeniyle birçok ülke mali yönetim sistemlerinde reform sürecine girmiştir. INTOSAI (Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı) tarafından uluslararası standartlar hazırlanmış ve dünyada örgüte üye ülkelerin Sayıştay gibi denetim kurumları bu standartlara uyum sağlamaya çalışmışlardır. Türkiye’de de dünyadaki gelişmelerden sonra bu alanda yenilik yapma ihtiyacı kaçınılmaz olmuştur. 2003 yılında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kabul edilmiş ardından 2010 yılında 6085 sayılı Sayıştay Kanunu yürürlüğe girmiştir. Kanunlara göre Sayıştay’ın gerçekleştirdiği denetim, TBMM adına gerçekleştirilen, kamu kaynaklarının mevzuata ve bütçeye uygun kullanımına ilişkin denetimdir. Üniversiteler de kamu kapsamında bulunan özel bütçeli idareler olduğundan 5018 sayılı kanun gereği Sayıştay tarafından denetlenmektedir. Sayıştay raporları 2012 yılından itibaren kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Kamu ve özel idarelerde gerçekleştirilecek ihalelere ilişkin usul ve esasların düzenlendiği 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu 2003 yılında yürürlüğe girmiştir. Kanununun 18. maddesinde ihale usulleri, 22. maddesinde harcama yöntemleri açıkça belirtilmiştir. Bu çalışmanın amacı, devlet üniversitelerinin 2020-2023 yılları arasında yayınlanmış Sayıştay raporlarının 4734 sayılı kanunda geçen “doğrudan temin” yöntemi maddesi kapsamında belirlediğimiz değişkenlere göre analiz edilmesidir. Bu doğrultuda Sayıştay Başkanlığı’nın ana sayfasından 4 yıllık raporlara ulaşılmıştır. NVIVO programı yardımıyla Sayıştay raporlarında sadece doğrudan temin bulguları tespit edilerek bu üniversiteler inceleme kapsamına alınmıştır. Üniversitelerin buldukları bölge, kuruluş yılı, tıp fakültesi mevcudiyeti, iç kontrol birimi olup olmaması ve raporun pandemi döneminde veya pandemi sonrası dönemde yayınlanmış olması çalışmanın değişkenleridir. Analiz sonuçları, doğrudan temin yöntemiyle ilgili ihlallerin yıllara ve değişkenlere göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Pandemi dönemine ait rapor sayısı daha az olmakla birlikte, bu dönemde tespit edilen doğrudan temin ihlalleri sayısı, pandemi sonrası döneme kıyasla daha fazladır. Ayrıca, pandemi döneminde iç kontrol birimi bulunan üniversitelerin sayısı fazla olmasına rağmen, bu birimlerin varlığı ihlal sayısını azaltmamıştır. Bu durum, iç kontrol birimlerinin işlevselliği konusunda soru işaretleri doğurmakta ve bu birimlerin etkin çalışmadığına işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sayıştay Denetimi, Kamu İhale Kanunu, Doğrudan Temin, Pandemi

ABSTRACT

COURT OF ACCOUNTS AUDITING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: REVIEW OF DIRECT PROCUREMENT FINDINGS

Due to the global economic crises, many countries have embarked on a process of reforming their financial management systems. International standards have been prepared by INTOSAI (International Organization of Supreme Audit Institutions), and audit institutions, such as the Court of Accounts, in member countries have striven to comply with these standards. Following global developments, the need for innovation in this area has become unavoidable in Turkey. Public Financial Management and Control Law No. 5018 was enacted in 2003, followed by Court of Accounts Law No. 6085 in 2010. According to the law, the audit conducted by the Court of Accounts is carried out on behalf of the Turkish Grand National Assembly (TBMM) regarding the use of public resources in accordance with legislation and the budget. Universities, as public institutions with special budgets, are audited by the Court of Accounts in accordance with Law No. 5018. Court of Accounts reports have been shared with the public since 2012.

Public Procurement Law No. 4734, which regulates the procedures and principles regarding tenders to be conducted in public and private institutions, entered into force in 2003. Article 18 of the law clearly defines tender procedures, and Article 22 clearly defines expenditure methods. The purpose of this study is to analyze the Court of Accounts reports of public universities published between 2020 and 2023 based on the variables we identified within the scope of the "direct procurement" method article in Law No. 4734. For this purpose, four years of reports were accessed from the Court of Accounts' homepage. Using the NVIVO program, only direct procurement findings were identified in the Court of Accounts reports and these universities were included in the study. The variables of the study were the region where the universities were located, the year they were established, the presence of a medical school, whether they had an internal control unit, and whether the report was published during or after the pandemic. The analysis results revealed that violations related to the direct procurement method varied across years and variables. While the number of reports during the pandemic period was lower, the number of direct procurement violations detected during this period was higher than in the post-pandemic period. Furthermore, despite the high number of universities with internal control units during the pandemic, their presence did not reduce the number of

violations. This raises questions about the functionality of internal control units and suggests that these units are not functioning effectively.

Keywords: Court of Accounts Audit, Public Procurement Law, Direct Procurement, Pandemic

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. DENETİM KAVRAMI.....	3
2.1. Denetim Türleri.....	4
2.1.1. Dış Denetim (Bağımsız Denetim).....	4
2.1.2. İç Denetim.....	4
2.1.3. Kamu Denetimi.....	6
2.1.4. Sayıştay Denetimi.....	7
3. 4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU.....	8
3.1. İhale Usulleri.....	9
3.1.1. Açık İhale Usulü.....	9
3.1.2. Belli İstekliler Arası İhale Usulü.....	9
3.1.3. Pazarlık İhale Usulü.....	10
3.2. Harcama Yöntemi.....	10
3.2.1. Doğrudan Temin.....	10
4. ELEKTRONİK KAMU ALIMLARI PLATFORMU (EKAP).....	16
5. LİTERATÜR ARAŞTIRMALARI VE ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ.....	17
5.1. LİTERATÜR.....	17
5.2. Araştırmanın Amacı.....	23
5.3. Araştırmanın Kapsamı.....	23
5.4. Araştırmanın Yöntemi.....	23
6. BULGULAR.....	25
6.1. 2020 Yılı Bulguları.....	25
6.2. 2021 Yılı Bulguları.....	35
6.3. 2022 Yılı Bulguları.....	46
6.4. 2023 Yılı Bulguları.....	56
7. TARTIŞMA.....	69
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	70

KAYNAKÇA	74
EKLER.....	78

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 3. 1. 2020 Yılı Kamu Alımlarının Kanun Kapsamına Göre Dağılımı	11
Tablo 3. 2. 2020 Yılı 4734 Sayılı Kanun Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen Alımların Alım Türüne Göre Dağılımı	12
Tablo 3. 3. 2021 Yılı Kamu Alımlarının Kanun Kapsamına Göre Dağılımı	12
Tablo 3. 4. 2021 Yılı 4734 Sayılı Kanun Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen Alımların Alım Türüne Göre Dağılımı	13
Tablo 3. 5. 2022 Yılı Kamu Alımlarının Kanun Kapsamına Göre Dağılımı	13
Tablo 3. 6. 2022 Yılı 4734 Sayılı Kanun Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen Alımların Alım Türüne Göre Dağılımı	14
Tablo 3. 7. 2023 Yılı Kamu Alımlarının Kanun Kapsamına Göre Dağılımı	14
Tablo 3. 8. 2023 Yılı 4734 Sayılı Kanun Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen Alımların Alım Türüne Göre Dağılımı	15
Tablo 5. 1. Literatür Araştırmaları.....	17
Tablo 6. 1. 2020 Yılı Doğrudan Temin Kelime Sıklık Analizi.....	26
Tablo 6. 2. 2020 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Coğrafi Bölgelere Göre Değerlendirilmesi	27
Tablo 6. 3. 2020 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Üniversitelerin Kuruluş Yılına Göre Değerlendirilmesi	29
Tablo 6. 4. 2020 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Tıp Fakültesi Mevcudiyetlerine Göre Değerlendirilmesi	30
Tablo 6. 5. 2020 Yılı Sayıştay Raporlarında Tespit Edilen DT Bulgularının Üniversitelerin İç kontrol Standartları Bulgularına Göre Durumu	32
Tablo 6. 6. 2022 Yılı Doğrudan Temin Kelime Sıklık Analizi	36
Tablo 6. 7. 2021 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Coğrafi Bölgelere Göre İncelenmesi.....	37

Tablo 6. 8 2021 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Üniversitelerin Kuruluş Yılına Göre Değerlendirilmesi	40
Tablo 6. 9. 2021 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Tıp Fakültesi Mevcudiyetlerine Göre Değerlendirilmesi	41
Tablo 6. 10. 2021 Yılı Sayıştay Raporlarında Tespit Edilen DT Bulgularının Üniversitelerin İç kontrol Standartları Bulgularına Göre Durumu	43
Tablo 6. 11. 2022 Yılı Doğrudan Temin Kelime Sıklık Analizi	47
Tablo 6. 12. 2022 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Coğrafi Bölgelere Göre İncelenmesi.....	48
Tablo 6. 13. 2022 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Üniversitelerin Kuruluş Yılına Göre Değerlendirilmesi	50
Tablo 6. 14. 2022 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Tıp Fakültesi Mevcudiyetlerine Göre Değerlendirilmesi	51
Tablo 6. 15. 2022 Yılı Sayıştay Raporlarında Tespit Edilen DT Bulgularının Üniversitelerin İç kontrol Standartları Bulgularına Göre Durumu	53
Tablo 6. 16. 2023 Yılı Doğrudan Temin Kelime Sıklık Analizi	57
Tablo 6. 17. 2023 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Coğrafi Bölgelere Göre Değerlendirilmesi	58
Tablo 6. 18. 2023 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Üniversitelerin Kuruluş Yılına Göre Değerlendirilmesi	60
Tablo 6. 19. 2023 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Tıp Fakültesi Mevcudiyetlerine Göre Değerlendirilmesi	61
Tablo 6. 20. 2023 Yılı Sayıştay Raporlarında Tespit Edilen DT Bulgularının Üniversitelerin İç Kontrol Standartları Bulgularına Göre Durumu	62
Tablo 6. 21. Pandemi Dönemi ve Pandemi Sonrası Dönem Genel Sayısal Veriler	66

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 6.1. 2020 Yılı Devlet Üniversitesi Sayıştay Raporlarından Elde Edilen Kelime Bulutu...	25
Şekil 6.2. 2021 Yılı Devlet Üniversitesi Sayıştay Raporlarından Elde Edilen Kelime Bulutu...	35
Şekil 6.3. 2022 Yılı Devlet Üniversitesi Sayıştay Raporlarından Elde Edilen Kelime Bulutu...	46
Şekil 6.4. 2023 Yılı Devlet Üniversitesi Sayıştay Raporlarından Elde Edilen Kelime Bulutu...	56

KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AICPA: American Institute of Certified Public Accountants (Amerikan Sertifikalı Mali Müşavirler Enstitüsü)

BDS: Bağımsız Denetim Standartları

BDY: Bağımsız Denetim Yönetmeliği

CPA: Certified Public Accountant (Sertifikalı Mali Müşavirler)

COSO: Committee of Sponsoring Organizations (Sponsor Olan Kurumlar Birliği)

DT: Doğrudan Temin

DB: Diğer Bulgular

DSB: Döner Sermaye Bulguları

EKAP: Elektronik Kamu Alımları Platformu

GKGMİ: Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri

INTOSAI: International Organisations of Supreme Audit Institutions (Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı)

KGK: T.C. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

KİK: Kamu İhale Kanunu

KMYKK: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TL: Türk Lirası

TTK: Türk Ticaret Kanunu

YSK: Yüksek Seçim Kurulu

1. GİRİŞ

Denetim kavramının kökenleri çok eski tarihlere dayanmaktadır. Değişen ve gelişen günümüz dünyasında denetim kavramının önemi de her geçen gün artmaktadır. Dünyada yaşanan ekonomik, sosyolojik ve siyasal gelişmeler, birçok ülkenin mali yönetim sisteminde değişime neden olmuştur. Geleneksel bütçeleme sisteminden modern bütçeleme sistemine geçiş yapılmış, harcamalarda yasallık ve maddi doğruluklara ek olarak verimlilik, etkinlik ve hesap verebilirlik ölçütleri de denetim kapsamına dahil olmuştur.

Kamu harcamalarının denetimi yüksek denetim kurumları tarafından parlamentolar adına yerine getirilmektedir. Kamu kurumlarına verilen ödeneklerin mevzuata uygun olarak harcanıp harcanmadığı, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılıp kullanılmadığı, kamu zararı riskinin olup olmadığı bu kurumların görevleridir. Dünyada her ülke farklı yöntemlerle denetimlerini icra ederken ortak bir paydada buluşma ihtiyacı ortaya çıkmış ve 1953 yılında kamu denetimi iş birliği olarak INTOSAI adıyla uluslararası bir örgüt kurulmuştur. INTOSAI, yüksek denetim kurumlarına denetim alanında standartlar geliştirmektedir ve üye ülke Sayıştayları bu standartlara entegre olmaya çalışmaktadır.

Türkiye’de de dünyadaki gelişmelere paralel olarak kamu mali yönetim sisteminde köklü bir değişim yaşanmıştır. Bu dönüşümün temelini oluşturan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu yönetiminde mali saydamlık, hesap verebilirlik, etkinlik, verimlilik ve ekonomiklik ilkeleri ön plana çıkmıştır. Söz konusu kanunla, kamu kaynaklarının etkili ve kontrollü bir şekilde yönetilmesi amaçlanarak yeni bir mali yönetim anlayışının temeli atılmıştır. Bu bağlamda, denetim faaliyetlerinin kurumsal ve yasal altyapısı da yeniden şekillendirilmiştir. Denetim sistemine yönelik bu yeni yapının hukuki temelini 5018 sayılı Kanun oluştururken, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu ile Sayıştay’a Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kamu idarelerinin mali faaliyetlerini denetleme ve denetim sonuçlarını raporlama olmak üzere iki temel görev verilmiştir.

Dünyada Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı (INTOSAI) adı altında yapılan kamu denetimleri, Türkiye’de TBMM adına Sayıştay tarafından gerçekleştirilmektedir. Sayıştay denetimi, kamu kaynaklarının mevzuata uygun olarak etkili ve verimli kullanımının tespit edilmesi, denetim sonuçların raporlanarak kamuoyuyla paylaşılması sürecidir. Sayıştay, denetim faaliyetlerini temel olarak "düzenlilik denetimi" ve "performans denetimi" olmak üzere iki ana başlık altında yürütmektedir. Bu denetimler sonucunda hazırlanan raporlar, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda düzenli olarak yayımlanmaktadır. Yükseköğretim

kurumları, kamu tüzel kişiliğine sahip özel bütçeli idareler arasında yer aldığından, mali yönetim ve kontrol süreçlerinin de kamu gücü tarafından denetlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, üniversitelerin mali işlemleri ve kontrol sistemleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (KMYKK) kapsamında Sayıştay tarafından denetlenmektedir.

Kamu alımlarında gerçekleştirilecek ihalelere ilişkin usul ve esaslar 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda düzenlenmiştir. 4734 Sayılı Kanunun 4'üncü maddesinde; Kanunda belirtilen hallerde ihtiyaçların, idare tarafından davet edilen isteklilerle teknik şartların ve fiyatın görüşülerek doğrudan temin edilebildiği yöntemi ifade eder. Doğrudan Temin, ihale usulü değildir. Mevzuatta belirtilen durumlarda idarelerce kullanılabilecek bir satın alma yöntemidir.

Doğrudan temin yöntemi, mal ve hizmet alımı yapılırken ihale usullerine göre daha kolay olduğu için tercih edilmektedir. Fakat bu yöntem kullanılırken kanunda belirtilen şartlar ihlal edilmektedir. Yaptığımız incelemelerde gördüğümüz durum sonucunda bu çalışmada devlet üniversiteleri Sayıştay raporlarında tespit edilen bulguların, 4734 sayılı kanunun doğrudan temin maddesi kapsamında incelenmesi amaçlanmıştır. Literatürde, Sayıştay raporları üzerine çeşitli çalışmaların mevcut olduğu görülmekle birlikte, devlet üniversitelerinin Sayıştay raporlarına yönelik araştırmaların oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Özellikle devlet üniversitelerinin Sayıştay raporları bağlamında doğrudan temin uygulamalarının analiz edildiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Uluslararası çalışmalar incelendiğinde kamu üniversitelerinin iç kontrol birimleri açısından değerlendirildiği bazı araştırmalar bulunmaktadır. Ayrıca literatürde NVIVO gibi metin madenciliği programı kullanılarak Sayıştay raporlarının analiz edildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmada öncelikle denetim kavramı tanımlanarak, denetim türleri açıklanmış ve Sayıştay denetiminin tarihsel gelişimi ele alınmıştır. Daha sonra Sayıştay denetiminin türleri detaylandırılarak incelenmiştir. Kamu İhale Kanunu'nun gelişim süreci kısaca açıklanmış; kanunda yer alan ihale usulleri ve harcama yöntemlerine değinilmiştir. Araştırmanın son bölümünde ise Sayıştay Başkanlığı'nın resmi internet sitesinden temin edilen devlet üniversitelerine ait denetim raporları, NVIVO programı aracılığıyla analiz edilerek elde edilen bulgular sunulmuştur. Analiz kapsamında yalnızca Sayıştay raporlarında açıkça belirtilmiş doğrudan temin ihlallerine odaklanılmış, bu ihlaller yıllara göre değerlendirilmiştir.

2. DENETİM KAVRAMI

İşletmenin dört ana fonksiyonundan biri olan denetim; işletme faaliyet ve olaylarına ilişkin mali tablolarının muhasebe standartlarında belirtilen kriterlere uygunluğunun araştırıldığı, elde edilen bilgilerin tarafsız ve bağımsız olarak değerlendirilip sonucun ilgililere rapor olarak sunulduğu bir süreç olarak ifade edilmektedir (Altay ve Özer, 2024).

Devlet Planlama Teşkilatı'na göre denetim kavramı, “*ekonomik faaliyet ve olaylarla ilgili gerçekleşmiş sonuçları, önceden belirlenmiş amaç, kıstas ve standartlara göre tarafsız olarak analiz etmek ve ölçmek suretiyle kanıtlara dayanarak değerlendirme, gelecekteki hataların önlenmesine yardımcı olma, kişi ve kuruluşların gelişimine, mali yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı hale gelmesine, verimlilik, tutumluluk ve etkinliğin iyileştirilmesine rehberlik etmek, elde edilen sonuç ve bulguları ilgililere duyurmak için uygulanan bir süreç*” olarak ifade edilmektedir. (Devlet Planlama Teşkilatı, 2000).

Uluslararası kuruluşların (Certified Public Accountant (CPA) ve American Institute of Certified Public Accountants (AICPA)) yaptığı tanıma göre denetim; bir ekonomik birimin faaliyet ve olaylara ilişkin açıkladığı bilgilerin önceden belirlenmiş ilkelere uygunluğunu belirlemek ve raporlamak amacıyla toplanan kanıtların tarafsızca değerlendirilmesi ve sonucun ilgili kullanıcılara raporlanması sürecidir (Öz, 2015).

Günümüzdeki tanımıyla denetim; Yıldırım (2019) tarafından, kurum, örgüt ve işletmelerin tüm faaliyetlerini kapsayan; kaynakların etkin ve verimli kullanımını ölçme ve değerlendirme süreci olarak tanımlanmakta olup, bu süreç raporlama ve paydaşlara bilgi sunma aşamalarıyla tamamlanmaktadır.

Denetim bir mukayese sürecini ifade etmektedir. Denetimde amaç finansal verilerin önceden belirlenmiş kriterlere uygunluğunu belirlemektir. Kamu Gözetimi Kurumuna göre denetimin amacı, bir işletme veya kurumun belirli bir döneme ait bilgilerin standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi; denetimin kapsamı ise bağımsız uzman kişilerin denetim sırasında denetim amacına ulaşmak için uyguladığı denetim yöntemlerini ifade etmektedir. Denetimin kapsamını; işletmenin gelir ve giderleri, faaliyetlerine ilişkin maliyet bilgileri ile defter, kayıt ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır. Denetim sonucunda ise, elde edilen yeterli ve uygun kanıtlara dayanarak bir denetim görüşü oluşturulmaktadır (T.C. Sayıştay Başkanlığı).

2.1. Denetim Türleri

2.1.1. Dış Denetim (Bağımsız Denetim)

Bağımsız denetim faaliyetleri Türkiye’de 1960’lı yıllarda bankaların talepleri ile yurtdışında bulunan bağımsız denetim firmaları tarafından yapılmıştır. 1970’li yıllar itibariyle Türkiye’de yerleşik bulunan bağımsız denetim firmaları bağımsız denetim faaliyetlerini gerçekleştirmeye başlamıştır. 1987 yılında ilk zorunlu uygulama bankalara yönelik yaptırılmıştır. BDS’ lere yönelik ilk düzenleme 1988 yılında Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılmıştır. 2000’li yıllarda yaşanan muhasebe skandalları dış denetim kavramının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak Türkiye’de de 2011 yılında Türk Ticaret Kanunu değiştirilmiş ve KGK kurulmuştur. KGK denetim alanıyla ilgili Bağımsız Denetim Yönetmeliğini (BDY) yayımlamıştır. Türkiye’de, söz konusu yönetmelik doğrultusunda bağımsız denetim faaliyetleri, yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşları ve bireysel denetçiler tarafından yürütülmektedir (Atabay ve Dinç, 2019).

SPK’ na göre bağımsız denetim şu şekilde ifade edilmiştir;

Bağımsız denetim adıyla da bilinen dış denetim, mali tablo ve diğer mali bilgilerin mali raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu konusunda makul güvence sağlayacak bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında gerekli görülen denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgelerin denetlenmesi, değerlendirilmesi ve rapor oluşturulmasını ifade etmektedir (Öz; 2015).

Dış denetim, bir kurum, kuruluş veya işletmenin, kendi bünyesi dışındaki ya da kendisinden bağımsız denetçiler tarafından denetlenmesini ifade etmektedir. Bu denetim süreci; kurumun finansal durumu, iç kontrol ve denetim sistemleri, dönem sonu finansal tabloları ile yönetimin etkinliği ve verimliliğinin değerlendirilmesini ve elde edilen sonuçların ilgili taraflara raporlanmasını kapsamaktadır. Dış (bağımsız) denetim, işletme ile doğrudan veya dolaylı çıkar ilişkisi bulunmayan, bağımsız ve farklı tüzel kişiliğe sahip denetçiler tarafından, denetim sözleşmesi kapsamında işletmenin finansal tablolarının Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri doğrultusunda doğruluğunun incelenmesidir (Atilla, 2023).

2.1.2. İç Denetim

İç denetim ve iç kontrol günümüzde işletmeler için küreselleşmenin getirdiği rekabet ortamında varlıklarını korumak ve faaliyetlerini devam ettirmek için büyük önem taşımaktadır.

İşletmeler amaçladığı hedefler kapsamında faaliyetlerini gerçekleştirirken bazı kural ve ilkelere uymaları gerekmektedir. Gerek kendi talepleri gerekse yasal zorunlukları nedeniyle tabi oldukları denetimler bu kural ve ilkelere ne ölçüde uyulduğu, amaçlanan hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı konusunda bağımsız bir süreci ifade etmektedir (Sabuncu, 2017).

İç denetim, etkili bir kontrol ve uygun maliyet amacıyla işletme içinde kurulmuş bağımsız bir denetim fonksiyonudur. İşletme içerisinde ya da işletmede görevli denetçiler tarafından gerçekleştirilen denetime iç denetim denir.

İç denetim, kurum içerisinde bulunan bağımsız bir birimin kurumda meydana gelecek hile ve hataların önlenmesi, personelin sorumluluklarını aktif olarak gerçekleştirmesi, kurum kaynaklarının etkin kullanılması için iç denetçiler tarafından gerçekleştirilen bir denetim türüdür(Yıldırım, 2019).

Dünyada yaşanan büyük skandallarla (Enron ve Worldcom) birlikte işletmelerin kurumsal yönetim anlayışının eksik olduğu anlaşılmıştır. Bunun üzerine Amerika Birleşik Devletleri'nde işletmelerde finansal raporlamanın güvenilirliğini arttırmak ve yatırımcı güvenini yeniden sağlamak için Sarbanes Oxley Yasası oluşturulmuştur. Türkiye'de de işletmelerin karşılaşacağı hata ve hile risklerinin en aza indirilmesi, örgüt içerisindeki geçmiş faaliyetlerin disiplinli olarak incelenmesi gerekliliği iç denetim ve iç kontrolün önemini daha da arttırmıştır.

1941'de kurulan İç Denetçiler Enstitüsü iç denetimi; işletme ve kurumların faaliyetlerini gerçekleştirmek ve katma değer sağlamak için tasarlanmış bağımsız, makul güvence ve danışma faaliyeti olarak tanımlamıştır (Öz, 2015).

2.1.2.1. İç Kontrol

İç kontrol, işletmelerin hedeflerine ulaşması ve misyonlarını gerçekleştirme sürecinde karşılarına çıkabilecek sorunların en aza indirilmesi için uygulanan sistemdir. Başka bir ifadeyle işletmenin yönetim ve personeli tarafından gerçekleştirilen, belirlenen hedeflere ve misyona ulaşmasında makul güvence sağlamak için tasarlanmış, işletmenin genelini etkileyen bütünleşmiş bir iç kontrol sürecidir.

İç kontrol, yalnızca mali işlemler ve raporlamayla sınırlı olmayıp, aynı zamanda yönetim, idare, strateji ile işletmenin diğer faaliyetleri, uyum süreçleri ve performansını da kapsayan tüm kontrol mekanizmalarını ifade eder (HMB, 2025).

2003 yılında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu yürürlüğe girmiştir. Kamu mali yönetim sistemimiz uluslararası standartlar ve Avrupa Birliği uygulamalarına uygun bir şekilde yeniden düzenlenmiş ve bu kapsamda etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulması amacıyla Kamu İç Kontrol Rehberi yayımlanmıştır.

Kamu İç Kontrol Rehberi, COSO modelini temel alarak iç kontrol unsurları ve standartlarını, iç kontrol sisteminin işleyişini, kullanıcıların rol ve sorumluluklarını belirlemiş; böylece kamu kurumlarına yol gösteren kapsamlı bir rehber niteliği kazanmıştır. İç kontrol sistemini oluşturan beş bileşen şunlardır (HMB, 2025);

Kontrol Ortamı: İç kontrolün diğer unsurlarına temel teşkil eden genel bir çerçeve olup kişisel ve mesleki dürüstlük, etik değerler, mesleki yeterlilik, organizasyonel yapı, insan kaynakları ile yönetim felsefesi ve iş yapma tarzına ilişkin hususları kapsar.

Risk Değerlendirme: İdarenin hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyecek risklerin tanımlanması, analiz edilmesi ve gerekli önlemlerin belirlenmesi sürecidir.

Kontrol Faaliyetleri: İdarenin hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlamak ve belirlenen riskleri yönetmek amacıyla oluşturulan politika ve prosedürlerdir.

Bilgi ve İletişim: Gerekli bilginin ihtiyaç duyan kişi, personel ve yöneticiye belirli bir formatta ve ilgililerin iç kontrol ve diğer sorumluluklarını yerine getirmelerine imkân verecek bir zaman dilimi içinde iletilmesini sağlayacak bilgi, iletişim ve kayıt sistemini kapsar.

İzleme: İç kontrol sisteminin kalitesini değerlendirmek üzere yürütülen tüm izleme faaliyetlerini kapsar.

2.1.3. Kamu Denetimi

Denetimi gerçekleştiren denetçi türüne göre bir diğer denetim türü de kamu denetimidir.

Kamu denetimi; yetkileri kanunlar çerçevesinde belirlenmiş, kamu düzeninin sağlanması açısından kamu adına denetim görevini gerçekleştiren kişi ve kurumlar aracılığıyla yürütülen mali tablolar, usul ve faaliyet denetimidir (Kalkan, 2017). Kamu ve özel işletmelerin devletin ekonomik politikasına, kamu yararına, yasalara ve yönetmeliklere ne derece uygun olduğunun, bakanlık ya da kamu kurumlarına bağlı denetçiler tarafından denetlenmesi kamu denetimidir (Öz; 2015).

Kamu denetçileri bağımsız denetçiler gibi finansal tablo ya da muhasebe denetimi yapmazlar. Kamu kurumlarında uygunluk denetimi yapılarak gerçekleşen faaliyetlerin yasaya, mevzuata ve yönetmeliklere olan uygunluğunu denetlenmektedir. Kamu denetçileri, yaptıkları

denetim sonucunda kamuya doğrudan rapor sunma yükümlülüğüne sahip olmayıp, elde ettikleri bulguları kurumun üst yöneticisine raporlamak zorundadırlar (Yılancı vd.; 2012).

2.1.4. Sayıştay Denetimi

1980’li yıllardan sonra birçok ülke dünyada yaşanan büyük ekonomik krizler sebebiyle kamu yönetim sistemlerinde değişiklik sürecine girmiştir. Sınırlı kamu kaynaklarının verimsiz kullanımı ve yeni kamu işletmeciliği kavramı da bu süreci etkilemiştir (Kaçer, 2019). Gelişen bu süreçte Sayıştaylarda yeniden yapılanma ihtiyacını göz önünde bulundurarak yüksek denetim görevini etkin olarak yerine getirmek amacıyla modern yöntem ve süreçler geliştirmişlerdir (Önder ve Meydanlı, 2019).

Kamu yönetimi alanındaki gelişmelere paralel olarak Türkiye’de de bu alanda yenilik yapma ihtiyacı kaçınılmaz olmuştur. 2003 yılında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kabul edilmiş, 2006 yılında yürürlüğe girmiştir. AB’ ne uyum sürecinde kamu mali yapısı yeniden şekillenmiş ve Sayıştay Kanunu’nda değişiklik yapılması zorunlu hale gelmiştir. 2010 yılında 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu yürürlükten kaldırılarak 6085 sayılı Sayıştay Kanunu yürürlüğe girmiştir (SAYDER, 2025).

Sayıştay’ın denetim görevi 5018 sayılı KMYKK’ nun 68. maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir; *“Sayıştay’ın gerçekleştirmiş olduğu dış denetimin amacı, genel yönetim kapsamında bulunan kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğunda, yönetimin malî faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluğunun incelenmesi ve sonuçların TBMM’ye raporlanmasıdır.”*

Sayıştay, kamu kurumlarının mali işleri ve düzenledikleri mali tabloları, yürürlükteki mevzuata uygunluğunu TBMM adına denetleyen, denetim sonuçlarını raporlayan ve kamu zararının oluşmasına sebep olanları yargılama yetkisi bulunan Anayasal organdır (Atilla ve Kıymık, 2023)

2.1.4.1. Sayıştay Denetim Türleri

6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 2. maddesi, Sayıştay denetiminin kapsamını düzenlilik denetimi ve performans denetimi olmak üzere iki ana başlık altında belirlemiştir. Düzenlilik denetimi, kamu kaynaklarının mevzuata uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını değerlendirirken; performans denetimi, kaynakların ekonomik, etkili ve verimli bir şekilde yönetilip yönetilmediğini incelemektedir.

2.1.4.1.1. Düzenlilik Denetimi

Düzenlilik denetimi; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 36. maddesinde “*kamu idarelerinin hesap ve işlemleri ile yılsonu mali rapor ve tablolarının güvenilirliği ve doğruluğu hakkında görüş bildirilmesi; gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespit edilmesi ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi*” olarak tanımlanmıştır.

Düzenlilik denetimi yıllık olarak yapılmakta, mali denetim ve uygunluk denetimi olarak ikiye ayrılmaktadır. Yeni mevzuat sonrasında mali denetim işin özünü oluştururken uygunluk denetimi önceki denetim faaliyetlerinin devamı niteliğindedir (Altay ve Özer, 2024)

Mali denetimde amaç ekonomik birimlerin hazırladığı mali tabloları önceden belirlenmiş ölçütlere uygunluğunun denetlenmesidir (Öz, 2015). Temel amacı mali tabloların güvenilirliğini sağlamak olan mali denetim; kamu idarelerinin yıllık işleyiş ve hesaplarından oluşan mali tabloların GKGMİ' ne göre oluşturulup oluşturulmadığı ve mali durumu doğru yansıtıp yansıtmadığını inceleyen denetimdir (Genç vd., 2023)

Uygunluk denetimi, kamu idarelerinin mallar ile gelir ve giderlerine yönelik hesap ve işlemlerin hukuka uygunluğunun değerlendirildiği denetim faaliyetidir (Çakalı ve Baloğlu, 2022). Uygunluk denetimi, yasal mevzuat ya da kurum üst yönetimi tarafından düzenlenen yönetmelik gibi düzenlemelere uygun davranılma durumunu kapsamaktadır (Atilla ve Kıymık, 2023)

2.1.4.1.2. Performans Denetimi

Kaynakların verimli, etkili ve tutumlu olarak kullanılıp kullanılmadığı ve mali sorumluluk gereklerinin yeterli ölçüde karşılanıp karşılanmadığını anlamak için kurumun faaliyetlerinin değerlendirilmesi olarak ifade edilmektedir (Kaçer, 2019)

INTOSAI (Uluslararası Sayıştaylar Birliği) performans denetimini; kamu kurumlarının sistemlerini, işlemlerini, programlarını, faaliyetlerini ya da kuruluşlarını tutumlu, verimli ve etkin ilkelerine uygun olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediği ve iyileştirme alanlarının bulunup bulunmadığının bağımsız, nesnel ve güvenilir bir incelemesi olarak tanımlamaktadır.

3. 4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU

1984 yılında yürürlüğe giren 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, zamanla değişen ve gelişen ihtiyaçları karşılamakta yetersiz kalmış; ayrıca tüm kamu kuruluşlarını kapsamaması nedeniyle, Avrupa Birliği ve uluslararası mevzuata uyumlu yeni bir ihale kanunu ihtiyacını

ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda, 1992 yılında mevzuatın güncellenmesine yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda, 2002 yılında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu kabul edilerek, 1 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yeni kanunun en önemli amaçlarından biri, kamu bütçesinin etkin ve kontrol altında yönetilmesini sağlamaktır.

4734 sayılı kanunda amaç, kamu hukukuna tabi ya da kamu denetiminde olan veya kamu kaynaklarını kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerde uygulanacak usul ve esasları belirlemektir. Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu kaynaklarını kullanarak yapacakları ihalelerde tek yasal düzenlemeye tabi olarak uygulama birliği sağlamaktır (KİK 1. Md.)

3.1. İhale Usulleri

Kanunun 18. maddesinde, idarelerin mal, hizmet veya yapım işlerinin ihalelerinde uygulanacak ihale usulleri, 22. maddesinde kanunda belirtilen özel hallerde kullanılacak harcama yöntemi aşağıdaki gibi belirtilmiştir (KİK 18. Md. ve 22. Md.)

3.1.1. Açık İhale Usulü

İhale konusu için ilanı yapılarak bütün ilgi duyanların teklif verebildiği usuldür. Aslında idarelerin tüm alımları açık ihale usulüyle gerçekleştirmeleri esastır. Fakat bazı şartların sağlanması halinde bu alımlar belli istekliler arası ihale usulü veya pazarlık ihale usulüyle gerçekleştirilebilir.

3.1.2. Belli İstekliler Arası İhale Usulü

Bu usulde Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) üzerinden ön yeterlilik ilanı yapılması zorunludur. Ön yeterlilik değerlendirilmesi sonucunda yeterli görülenlerin, idarece davet edilmesiyle teklif verebildiği usuldür. İşin özelliğinin uzmanlık veya ileri teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanmadığı işler veya yaklaşık maliyeti eşik değerin yarısını aşan yapım işi ihaleleri belli istekliler arası ihale usulüyle gerçekleştirilebilir. Bu usulle gerçekleştirilen ihaleler ilan edilir. İlk aşama olan ön yeterliliğe isteyen firmalar teknik yeteneklerinin değerlendirilmesine yönelik ekonomik ve mali yeterlilik kriterleri ile mesleki ve teknik kriterlerin değerlendirilmesi için ilgili belgeleri idareye sunar. İlk aşamada teklif mektubu ve geçici teminat sunulmaz. İdarece ön yeterlilik şartnamesinde istenilen kriterler değerlendirilir.

Değerlendirme sonucunda asgari yeterlilik koşulunu sağlayanlar dokümanda belirtilen kriterlere göre sıralanır ve listeye alınır. Adayların tamamı teklif vermeye davet edilerek teklif mektubu ve geçici teminatları sunmaları istenir. İhaleye davet edilebilecek aday sayısının 5'ten az olması ve teklif veren istekli sayısının 3'ten az olması halinde ihale iptal edilir.

3.1.3. Pazarlık İhale Usulü

İhale sürecinin iki aşamalı gerçekleştiği ve idarenin ihale konusu işin teknik detayları ile gerçekleştirme yöntemleri ve belli hallerde fiyatı isteklilerle görüştüğü usuldür. Kanununun 21. maddesinde hangi durumlarda uygulanabileceği sıralanmıştır.

3.2. Harcama Yöntemi

3.2.1. Doğrudan Temin

İhtiyaçların idare tarafından davet edilen firmalarla, teknik şartların ve fiyatın görüşülerek, doğrudan temin edildiği alım yöntemidir.

Bu yöntem ile yapılan alımlarda ilan yapılması, teminat alınması, ihale komisyonu kurulması, kanununun 10. maddesinde belirtilen yeterlilik şartlarını arama zorunluluğu bulunmayan, ihale yetkilisi tarafından görevlendirilen kişi veya kişilerin piyasa fiyat araştırması yaparak ihtiyaçların temin edilmesine imkan verilmiştir. Doğrudan temin ihale usulü değildir. Mevzuatta belirtilen durumlarda idarelerce kullanılabilecek bir harcama yöntemidir. Kanununun 22. maddesinde aşağıda belirtilen hallerde doğrudan temin yöntemine başvurulabilir:

- İhtiyaçların sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi,
- Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaçla ilgili özel bir hakka sahip olması,
- Mevcut donanım, teknoloji veya hizmetlerle uyum ve standardizasyonun sağlanması için zorunlu olan mal ve hizmetlerin, asıl sözleşmeye dayalı olarak düzenlenecek ve toplam süreleri üç yılı aşmayacak sözleşmelerle, ilk alım yapılan gerçek ya da tüzel kişiden alınması,
- Büyükşehir belediyesi sınırlarında bulunan idarelerin on beş milyar, diğer idarelerin beş milyar TL'sini aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar ¹

¹ Kamu İhale Kanunu 2025/1 Tebliğ' de beyan edilen güncel miktar: 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen 622.756,-TL (Altıyüzyirmiikibinyediüzelialtı Türk Lirası) 800.366,-TL (Sekizyüzbinüçyüzaltmışaltı Türk Lirası), 207.453,-TL (İkiyüzyedibindörtüzelüç Türk Lirası) 266.618,-TL (İkiyüzaltmışaltıbinaltıyüzonsekiz Türk Lirası)

- Taşınmaz mal alımı veya kiralanması
- Belli bir süre içinde kullanılma zorunluluğundan dolayı stoklanması ekonomik olmayan alımlar,
- Milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülen uyuşmazlıklarla ilgili davalarda, avukatlardan yapılacak hizmet alımları,
- Türk veya yabancı uyruklu avukatlardan hizmet alımları,
- Türkiye İş Kurumunun özel görevlerine ilişkin hizmet alımları,
- YSK tarafından yapılan seçim malzemelerinin alımı ve oy pusulası basım hizmeti alımı

Doğrudan Temin Yönteminde Zorunluluklar

Doğrudan temin yöntemi kullanılırken piyasa fiyat araştırması için yazılı en az bir kişi görevlendirilir. Görevlendirilen kişiler piyasada fiyat araştırması yapar. Uygun olan kişiden alım yapılmadan önce harcama yetkilinden onay alınmalıdır. Doğrudan teminle yapılan alımlarda EKAP' a alım zorunluluğu bulunmaktadır.

Tablo 3. 1. 2020 Yılı Kamu Alımlarının Kanun Kapsamına Göre Dağılımı

Kanun Kapsamı	Alım Miktarı (Adet)		Alım Tutarı	
	Adet	%	Tutar (1000TL)	%
4734 Kapsamında	57.955	87,12	143.443.401	83,14
İstisna	8.572	12,88	19.644.018	11,39
TOPLAM	66.527	100	163.087.419	94,53
Doğrudan Temin	435.290		9.439.234	5,47
GENEL TOPLAM	501.817		172.526.653	100

Kaynak: (Kamu İhale Kurumu, 2025)

Tablo 3.1 de 2020 yılına ait 4734 sayılı Kanunda belirtilen ihale usulleri, istisna ve doğrudan temin kapsamında yapılan alımlar gösterilmektedir. 2020 yılında kanun kapsamındaki ihale usullerinde ve istisna kapsamında gerçekleştirilen alım sayısı toplam 66.527'dir. İhalelerin adet olarak %87,12'si ihale usulleri kapsamında gerçekleştirilirken %12,88'i istisna kapsamında gerçekleştirilmiştir. Doğrudan temin alım sayısı 435.290'dır. Genel toplam içerisinde 172.526.653 TL'nin %5'i doğrudan temin alım tutarıdır. Doğrudan teminle yapılan alımlar genel toplam içinde tutar olarak düşük olsa da miktar olarak fazladır.

Tablo 3. 2. 2020 Yılı 4734 Sayılı Kanun Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen Alımların Alım Türüne Göre Dağılımı

Alım Türü	Alım Miktarı (Adet)		Alım Tutarı	
	Adet	%	Tutar (1000TL)	%
Mal Alımı	299.709	68,85	6.967.524	73,81
Yapım İşi	11.891	2,73	379.142	4,02
Hizmet Alımı	123.301	28,33	2.068.592	21,91
Danışmanlık Hizmeti	389	0,09	23.976	0,25
TOPLAM	435.290	100	9.439.234	100

Kaynak: (Kamu İhale Kurumu, 2025)

2020 yılında doğrudan temin yoluyla yapılan kamu alımlarının adet olarak %68,85'i mal alımı, %2,73'ü yapım işi, %28,33'ü hizmet alımı ve %0,09'u danışmanlık hizmet alımına aittir. Alımlar tutar olarak değerlendirildiğinde %73,81'i mal alımı, %4,02'si yapım işi, %21,91'i hizmet alımı ve %0,25'i ise danışmanlık hizmet alımı olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3. 3. 2021 Yılı Kamu Alımlarının Kanun Kapsamına Göre Dağılımı

Kanun Kapsamı	Alım Miktarı (Adet)		Alım Tutarı	
	Adet	%	Tutar (1000TL)	%
4734 Kapsamında	65.991	85,66	254.402.839	84,61
İstisna	11.048	14,34	33.076.660	11
TOPLAM	77.039	100	287.479.499	95,61
Doğrudan Temin	544.913		13.193.476	4,39
GENEL TOPLAM	621.952		300.672.975	100

Kaynak: (Kamu İhale Kurumu, 2025)

Tablo 3.3'te 2021 yılına ait kanunda belirtilen ihale usulleri, istisna ve doğrudan temin kapsamında yapılan alımlar gösterilmektedir. 2021 yılında kanun kapsamındaki ihale usullerinde ve istisna kapsamında gerçekleştirilen alım sayısı toplam 77.039'dur. İhalelerin adet olarak %85,66'sı ihale usulü kapsamında gerçekleştirilirken %14,34'ü istisna kapsamında gerçekleştirilmiştir. Doğrudan temin alım sayısı 544.913'tür. Genel toplam içerisinde 300.672.975 TL'nin %4'ü doğrudan temin alım tutarıdır. Doğrudan teminle yapılan alımlar genel toplam içinde tutar olarak düşük olsa da miktar olarak fazladır.

Tablo 3. 4. 2021 Yılı 4734 Sayılı Kanun Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen Alımların Alım Türüne Göre Dağılımı

Alım Türü	Alım Miktarı (Adet)		Alım Tutarı	
	Adet	%	Tutar (1000TL)	%
Mal Alımı	369.899	67,88	8.067.457	61,15
Yapım İşi	16.169	2,97	651.002	4,93
Hizmet Alımı	158.431	29,07	4.461.440	33,82
Danışmanlık Hizmeti	414	0,08	13.578	0,1
TOPLAM	544.913	100	13.193.476	100

Kaynak: (Kamu İhale Kurumu, 2025)

2021 yılında doğrudan temin yoluyla yapılan kamu alımlarının adet olarak %67,88'i mal alımı, %2,97'si yapım işi, %29,07'si hizmet alımı ve %0,08'i danışmanlık hizmet alımına aittir. Alımlar tutar olarak değerlendirildiğinde %61,15'inin mal alımı, %4,93'ünün yapım işi, %33,82'sinin hizmet alımı ve %10'unun danışmanlık hizmet alımı olarak gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 3. 5. 2022 Yılı Kamu Alımlarının Kanun Kapsamına Göre Dağılımı

Kanun Kapsamı	Alım Miktarı (Adet)		Alım Tutarı	
	Adet	%	Tutar (1000TL)	%
4734 Kapsamında	75.224	83,19	563.53.124	76,82
İstisna	15.196	16,81	129.486.137	17,66
TOPLAM	90.420	100	692.739.261	94,48
Doğrudan Temin	1.029.351		40.450.050	5,52
GENEL TOPLAM	1.119.351		733.189.311	100

Kaynak: (Kamu İhale Kurumu, 2025)

Tablo 3.5'te 2022 yılına ait 4734 sayılı Kanunda belirtilen ihale usulleri, istisna ve doğrudan temin kapsamında yapılan alımlar gösterilmektedir. 2022 yılında kanun kapsamındaki ihale usullerinde ve istisna kapsamında gerçekleştirilen alım sayısı toplam 90.420'dir. İhalelerin adet olarak %83,19'u ihale usulleri kapsamında gerçekleştirilirken %16,81'i istisna kapsamında gerçekleştirilmiştir. Doğrudan temin alım sayısı 1.029.351'dir. Genel toplam içerisinde 733.189.311 TL'nin %5'i doğrudan temin alım tutarıdır. Doğrudan teminle yapılan alımlar genel toplam içinde tutar olarak düşük olsa da miktar olarak fazladır.

Tablo 3. 6. 2022 Yılı 4734 Sayılı Kanun Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen Alımların Alım Türüne Göre Dağılımı

İhale Türü	Alım Miktarı (Adet)		Alım Tutarı	
	Adet	%	Tutar (1000TL)	%
Mal Alımı	713.908	69,36	24.403.239	65,27
Yapım İşi	29.999	2,91	2.298.468	5,68
Hizmet Alımı	284.800	27,67	11.714.141	28,96
Danışmanlık Hizmeti	644	0,06	34.202	0,08
TOPLAM	1.029.351	100	40.450.050	100

Kaynak: (Kamu İhale Kurumu, 2025)

2022 yılı doğrudan temin yoluyla yapılan kamu alımlarının adet olarak %69,36'sı mal alımı, %2,91'i yapım işi, %27,67'si hizmet alımı ve %0,06'sı danışmanlık hizmet alımına aittir. Alımlar tutar olarak değerlendirildiğinde %65,27'si mal alımı, %5,68'i yapım işi, %28,96'sı hizmet alımı ve %0,08'i ise danışmanlık hizmet alımı olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3. 7. 2023 Yılı Kamu Alımlarının Kanun Kapsamına Göre Dağılımı

Kanun Kapsamı	Alım Miktarı		Alım Tutarı	
	Adet	%	Tutar(1000 TL)	%
4734 Kapsamında	67.409	82,14	1.351.756.441	83,84
İstisna	14.654	17,86	174.029.906	10,79
TOPLAM	82.063	100	1.525.786.348	94,63
Doğrudan Temin	1.137.487		86.591.275	5,37
GENEL TOPLAM	1.219.550		1.612.377.622	100

Kaynak: (Kamu İhale Kurumu, 2025)

Tablo 3.7 de 2023 yılına ait 4734 sayılı Kanunda belirtilen ihale usulleri, istisna ve doğrudan temin kapsamında yapılan alımlar gösterilmektedir. 2023 yılında kanun kapsamındaki ihale usullerinde ve istisna kapsamında gerçekleştirilen alım sayısı toplam 82.063'tür. İhalelerin adet olarak %82,14'ü ihale usulleri kapsamında gerçekleştirilirken %17,86'sı istisna kapsamında gerçekleştirilmiştir. Doğrudan temin alım sayısı 1.137.487'dir. Genel toplam içerisinde 1.612.377.622 TL'nin %5'i doğrudan temin alım tutarıdır. Doğrudan teminle yapılan alımlar genel toplam içinde tutar olarak düşük olsa da miktar olarak fazladır.

Tablo 3. 8. 2023 Yılı 4734 Sayılı Kanun Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen Alımların Alım Türüne Göre Dağılımı

Alım Türü	Alım Miktarı		Alım Tutarı	
	Adet	%	Tutar (1000 TL)	%
Mal Alımı	778.563	68,45	53.698.676	62,01
Yapım İşi	31.984	2,81	5.930.897	6,85
Hizmet Alımı	326.312	28,69	26.887.981	31,05
Danışmanlık Hizmet Alımı	628	0,06	73.720	0,09
TOPLAM	1.137.487	100	86.591.275	100

Kaynak: (Kamu İhale Kurumu, 2025)

2023 yılı doğrudan temin yoluyla yapılan kamu alımlarının adet olarak %68,45'i mal alımı, %2,81' i yapım işi, %28,69'u hizmet alımı ve %0,06'sı danışmanlık hizmet alımıdır. Alımlar tutar olarak değerlendirildiğinde %62,01'i mal alımı, %6,85'i yapım işi, %31,05'i hizmet alımı ve %0,09'u danışmanlık Hizmet alımı olarak gerçekleşmiştir.

4. ELEKTRONİK KAMU ALIMLARI PLATFORMU (EKAP)

Kamu alımlarında, kamu hukukuna tabi ya da kamu kaynağını kullanan kamu idarelerinin kamu hizmetlerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları mal, hizmet ve yapım işlerinin elektronik ortam üzerinden sağladıkları platformu ifade eder. Elektronik ihale sistemi ile kamu ihalelerinde yolsuzluğun önlenmesi amaçlanmıştır (Akpınar, 2019).

Türkiye’de kamu ihalelerinin kanunların öngördüğü usul ve esaslar çerçevesinde doğru uygulanması, taraflar ve kamu kaynaklarının kullanımı açısından oldukça önemlidir. 4734 sayılı Kanun, bu yetkiyi Kamu İhale Kurumu’na vermiştir. Türkiye’de kamu alımları, belirli istisnalar dışında Kamu İhale Kanunu’nda öngörülen esaslara göre yapılmaktadır. E-ihale sistemlerinde altyapı oluşturma, kullanım yaygınlığını sağlama, sistem ya da süreçle ilgili eksikliklerin giderilmesinde Kamu İhale Kurumu yetkilidir.

E-ihale uygulamalarının altyapısı 1 Eylül 2010 tarihinde EKAP’ın devreye alınmasıyla tamamlanmıştır. EKAP sistemine bakıldığında; işgücü, maliyet ve tasarruf kazançları, ihale ilan sürelerinin kısılması, süreçlerde meydana gelen eksiklik ve hataların hızlı ve kolay tespit edilip düzeltilmesi, devlete ve kamu kurumlarına güvenin artması başlıca faydaları arasındadır (Yıldız vd., 2018).

5. LİTERATÜR ARAŞTIRMALARI VE ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

5.1. LİTERATÜR

Yapılan literatür taramasında, Sayıştay raporları üzerine çeşitli çalışmaların mevcut olduğu görülmekle birlikte, devlet üniversitelerinin Sayıştay raporlarına yönelik araştırmaların oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Özellikle devlet üniversitelerinin Sayıştay raporları bağlamında doğrudan temin uygulamalarının analiz edildiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Uluslararası çalışmalar incelendiğinde kamu üniversitelerinin iç kontrol birimleri açısından değerlendirildiği bazı araştırmalar bulunmaktadır.

Tablo 5. 1. Literatür Araştırmaları

ARAŞTIRMACILAR	YIL	TÜR	YÖNTEM	BULGULAR
Justice Ray Achoanya Ayam	2015	Makale	İçerik Analizi	Gana'daki üniversitelerin gelir döngüsü ve iç kontrol sistemlerinin etkinlik düzeyi COSO modeli kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında, COSO bileşenlerinin etkili bir şekilde çalıştığı ve Ganalılar tarafından uygulanan gelir döngüsünde iç kontrol tekniklerinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır
DRĂGUŞIN Cristina- Petrina DOMNIŞORU Sorin MIHAI Magdalena	2016	Makale	İçerik Analizi	Çalışmada Romanya üniversitelerinin kamu iç denetiminin muhasebe sistemi ve güvenilirliği üzerine etkisi araştırılmıştır. Üniversitelerde iç denetim faaliyeti, yürürlükteki düzenlemelere uyum konusunda makul güvence sağlarken muhasebe sisteminin performansı konusunda daha az güvence sağladığı görülmektedir.
Nehir Balcı	2017	Makale	TOPSİS	Türkiye'deki 27 devlet üniversite hastanesinin 2014-2015 yılları arasındaki finansal performansları TOPSİS tekniği ile sekiz oran göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre 2014 yılında en yüksek performansa sahip üniversiteler; Atatürk Üniversite Hastanesi, Kırıkkale Üniversite Hastanesi ve İnönü Üniversite Hastanesidir. 2015 yılında en yüksek performansa sahip üniversiteler; Dicle Üniversite Hastanesi, Atatürk Üniversite Hastanesi ve Karadeniz Teknik Üniversite Hastanesidir.

Tablo 5.1. Tablonun Devamı

ARAŞTIRMACILAR	YIL	TÜR	YÖNTEM	BULGULAR
Tolga Demirbaş Rıdvan Engin	2017	Makale	İçerik Analizi	Türkiye'deki 59 devlet üniversitesinin Sayıştay raporları incelenerek paydaşlara ne ölçüde hesap verilebildiği incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda hesap verilebilirliğin yetersiz olduğu ve bunun veri kayıt sistemindeki eksiklikler, personel yetersizliği, kurumsal performansın iyileştirilmesi için teşvik mekanizmalarının eksikliğinden kaynaklandığı tespit etmişlerdir.
Wadesango Newman Charity Mhaka	2017	Makale	İçerik Analizi	Zimbabve'deki 9 devlet üniversitesinin kurumsal risk yönetimi ve iç denetim fonksiyonunun finansal raporlama kalitesi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Kurumsal risk yönetimi ve finansal raporlama kalitesi arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu ve iç denetim fonksiyonu ile finansal raporlama kalitesi arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.
Helen Irvine Chris Ryan	2019	Makale	İçerik Analizi	2009-2015 yılları arası kamu tarafından finanse edilen 39 Avustralya üniversitesinin mali verileri ve üniversite raporları inceleyerek en iyi 10 ve en kötü 10 üniversite arasındaki farklar ve üniversitelerin finansal dayanıklılıkları analiz etmişlerdir.
Rıdha Azka Raga Harry Shurman Prima Yusi Sari	2020	Makale	İçerik Analizi	Endonezya'daki 23 devlet üniversitesini inceleyerek iyi üniversite yönetişimine ulaşmada iç denetim biriminin rolünü araştırmışlardır. İç denetim birimi ve örgütsel bağlılığın üniversite yönetimi üzerindeki etkisi pozitiftir. Sonuç olarak örgütsel bağlılık aracılığıyla iç denetim biriminin rolü ne kadar yüksekse üniversite yönetiminin başarısı o kadar yüksektir.

Tablo 5.1. Tablonun Devamı

ARAŞTIRMACILAR	YIL	TÜR	YÖNTEM	BULGULAR
Patrick Ojera Collins O. Odoyo	2020	Makale	Anket Yöntemi	Batı Kenya'daki kamu üniversitelerinin sürdürülebilirlik raporlamasındaki mevcut durumu incelenmiştir. Katılımcıların anket sonuçlarına göre kurumların raporlarının ilgili paydaşlar tarafından okunabilir, açık ve öz bir şekilde yazıldığı, GRI raporlama çerçevesini kullanmadıkları, katılımcıların çoğunun uzun vadeli organizasyon stratejilerine sürdürülebilir kalkınmayı dahil ettikleri görülmektedir.
Hafiez Sofyani Zakiah Saleh Haslida Abu Hasan	2023	Makale	Yarı Yapılandırılmış Mülakat Yöntemi	İç kalite güvence uygulaması ile yükseköğretim kurumu kalitesi arasındaki ilişkide iç kontrolün düzenleyici etkisi incelenmiştir. İç kontrol ve iç kalite güvence uygulamalarının yükseköğretim kurumu kalitesiyle pozitif ilişkide olduğunu ve iç kontrolün uygulanmasının iç kalite güvencesi ile yükseköğretim kurumu kalitesi arasındaki ilişkiyi güçlendirdiğini tespit etmişlerdir.
Han Yan	2025	Makale	İçerik Analizi	ABD' deki kamu üniversitelerinin iç denetim birimlerinin risk temelli denetim planları oluşturup oluşturmadığı araştırılmıştır. İstatistiksel sonuçlara göre iç denetim birimlerinin risk temelli denetim planlarının yapıldığı sonucuna ulaşmıştır.
Ahmet Sinan Balyemez	2018	Makale	İçerik Analizi	2013 yılı ve sonrası Sayıştay raporları uluslararası standartlarla karşılaştırılarak incelenmiştir. Raporlara, uluslararası standartlarda geçen verimlilik, etkinlik ve tutarlılık kavramlarının dahil edilmediğini tespit etmiştir.

Tablo 5.1. Tablonun Devamı

ARAŞTIRMACILAR	YIL	TÜR	YÖNTEM	BULGULAR
Mustafa Atuğ Mustafa Taytak	2018	Makale	İçerik Analizi	Bir devlet üniversitesinin X birimi tarafından yapılan bir yıllık doğrudan temin alımları incelenmiştir. Birim tarafından gerçekleştirilen 21 doğrudan temin alımı değerlendirilmiş ve sonuç olarak birçok yönden alıma konu işleri kolaylaştırdığı fakat etkin denetlenmediği için kanuna aykırı davranış riskini arttırdığı tespit etmişlerdir.
Durdane Küçükaycan Şafak Ağdeniz	2019	Kitap Bölümü	İçerik Analizi	2017 yılına ait 38 devlet üniversitesinin Sayıştay tarafından gerçekleştirilen performans denetim raporlarının sonuçları incelenmiştir. Araştırma kapsamında raporlama gereklilikleri ve performans bilgi içeriğine yönelik kriteri karşılamayan üniversiteler olduğu sonucuna ulaşmışlardır.
Mehmet Akif Altunay	2020	Kitap Bölümü	İçerik Analizi	Sayıştay denetim raporları inceleyerek üniversitelerin iç kontrol sistemleri ve iç denetim faaliyetlerinin durum tespiti yapmıştır. İç kontrol sisteminin kontrol ortamına ilişkin değerlendirmelerde üniversitelerin büyük çoğunluğunun iç kontrol sisteminin eksikliklerinin giderilmesine yönelik “eylem planı” hazırladığı, risk değerlendirme unsuruna ilişkin değerlendirmelerde, üniversitelerin 1/3'lük kısmının iç ve dış risk tanımı ve değerlendirmesi yaptığı, kontrol faaliyetlerine ilişkin değerlendirmelerde, üniversitelerin 1/5'inin kontrol faaliyeti gerçekleştirdiği, bilgi ve iletişim sistemlerine ilişkin değerlendirmelerde, üniversitelerin yaklaşık ¼'ünün bilgi ve iletişim sisteminin yeterli olduğu, izleme unsuruna ilişkin değerlendirmelerde, üniversitelerin yaklaşık 2/3'ünde iç denetçinin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 5.1. Tablonun Devamı

ARAŞTIRMACILAR	YIL	TÜR	YÖNTEM	BULGULAR
Meral Erol Fidan Bilal Bat	2021	Makale	İçerik Analizi	İçişleri Bakanlığı'na bağlı bir kurumunun 2014-2018 yılları arasında 4734 KİK' nda 22/d maddesi kapsamında yaptığı alımlarda hata ve hile tespiti amaçlanmıştır. Kurumun doğrudan teminle yaptığı 659 alım dosyası incelenmiş ve 2 vaka hariç tüm alımların yönetime uygun gerçekleştirildiği tespit etmişlerdir.
Esra Atabay Sedi Kavak Ayşe Banu Başar	2021	Makale	İçerik Analizi	Devlet üniversitelerinin 2019 yılı Sayıştay raporları inceleyerek muhasebe işlem ve kayıt hataları tespit edilmiştir. Hataların nedenleri mevzuat bazında değerlendirilmiştir. En fazla hata yapılan hesap gruplarının, maddi duran varlıklar, mali duran varlıklar, giderler ve nazım hesaplar olduğu belirlenmiştir.
Mahmut Demirbaş	2022	Makale	İçerik Analizi	'Özel Bütçeli İdareler A' kapsamında 2012-2018 yılları arasında yayınlanan Sayıştay raporları incelenmiştir. İncelenen raporların büyük çoğunluğuna şartlı denetim görüşü ve görüş bildirmekten kaçınma görüşü verilmesi gerekirken verilmediği bulgularına ulaşılmıştır. Hata ve hile kapsamına giren bulguların sınıflandırılmadığı, raporların INTOSAI Denetim Standartlarına uyum sağlamadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.
Sevil Atila	2023	Yüksek Lisans Tezi	İçerik Analizi	Kamu üniversitelerine ait 2012-2021 yılları arası Sayıştay raporları incelenerek raporlarda tespit edilen muhasebe hatalarının yaygınlık düzeyi ve nedenleri araştırılmıştır. İncelenen raporlarda muhasebe hatası niteliğinde 2051 bulgu tespit etmiştir. En fazla muhasebe hatası Maddi Duran Varlıklar hesap grubunda tespit edilmiştir. Muhasebe hatalarının üniversitenin yaşı, üniversitede görev yapan iç denetçi ve mali hizmetler uzmanı sayıları arasında istatistiki açıdan farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Anlamlı bir farklılık tespit edilmediği görülmektedir.

Tablo 5.1. Tablonun Devamı

ARAŞTIRMACILAR	YIL	TÜR	YÖNTEM	BULGULAR
Mustafa Genç Ahmet Yanık Mihriban Özen	2023	Makale	İçerik Analizi	Karadeniz Bölgesindeki 18 devlet üniversitesinin Sayıştay raporları incelenmiştir. Raporlarda genel olarak olumlu görüş verildiği, mali tabloların hazırlanması ve raporlanmasında eksiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Adem Altay Rifat Emre Özer	2024	Makale	İçerik Analizi	2001-2023 yılları arasında yayınlanan kamu kurum ve kuruluşlarının Sayıştay raporları incelenerek uluslararası standartların kabul edilmesinin Sayıştay denetimini nasıl etkilediği elde edilen verilerle rakamsal olarak karşılaştırılmalı incelenmiştir. Yıllar itibariyle denetçi sayısının artmamasına rağmen denetim oranının arttığı, iç kontrol sistemlerinin geliştirildiği ve kamu zararının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
Ali Özgür Güley Enver Bozdemir	2024	Makale	İçerik Analizi	Sağlık Bakanlığı'na bağlı döner sermaye işletmelerinin 2018-2022 yıllarına ait Sayıştay Denetim Raporları incelenmiştir. Muhasebe kayıt hataları tespit edilerek sınıflandırılmıştır. En fazla bulguya 2018 yılında en az bulguya 2022 yılında rastlanılmıştır. En çok hata yapılan grubun 38 hatayla dönen varlıklar grubu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Sadık Türkoğlu Gül Yeşilçelebi	2024	Makale	Mülakat Yöntemi	Pandemi döneminin üniversitelerin iç denetim uygulamalarına etkileri araştırılmıştır. 11 farklı üniversitenin iç denetçileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Pandemi döneminde bilgi teknolojilerinin kullanımının çok fazla arttığı ancak uzaktan denetim mekanizmasının geleneksel denetime tamamlayıcı olarak kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Özel Bütçeli İdareler A kapsamında devlet üniversitelerinin 2020-2023 yılları arası Sayıştay raporlarında tespit edilen bulguların doğrudan temin kapsamında değerlendirilmesidir. Yapılan literatür araştırmasında kamu kurumlarında doğrudan temin yönteminin tercih edilmesinin nedeni mal ve hizmet alımlarında kolaylık ve hız sağlamasıdır. Fakat doğrudan temin yöntemi kullanılırken kanunda geçen şartların ihlal edildiği görülmektedir. Bu nedenle 2020-2023 yılları arası Sayıştay raporlarında tespit edilen doğrudan temin bulgularının incelenmesi çalışmanın ana amacıdır.

Yapılan literatür incelemesinde Sayıştay raporlarının öncelikle iç kontrol standartları kapsamında değerlendirildiği görülmüş olup ana değişkenimiz olarak üniversitelerin iç kontrol birimi olup olmadığı ve iç kontrol standartlarına uyum sağlayıp sağlamadığı kapsamında analizler yapılmıştır. Ayrıca literatürde Sayıştay raporlarının coğrafi bölgeler bazında dar kapsamda (1 coğrafi bölge) araştırma yapıldığı görülmüş olup yapılan bu çalışmada Türkiye'nin tüm coğrafi bölgeleri analiz kapsamına alınmıştır. Bununla birlikte literatürden farklı olarak üniversitelerin tıp fakültesi sahipliği ve kuruluş yılı açısından da değerlendirilmediği görülüp bu değişkenler de analiz kapsamına alınmıştır. Analiz süresince devlet üniversitelerinin Sayıştay raporları 2020-2023 yılları arası 4 yıl incelenmiş, bu dönemlerin bir kısmının pandemi dönemine denk geldiği görülmüş olup 'pandemi dönemi' ve 'pandemi sonrası dönem' değişkenleri olarak analiz kapsamına alınmıştır.

5.3. Araştırmanın Kapsamı

Çalışmada 2020-2023 yılları arası devlet üniversiteleri Sayıştay raporlarının 4734 Kamu İhale Kanunu'nun 22. maddesinde geçen doğrudan temin kapsamında incelenmiştir. Yıllar 2020-2021 pandemi dönemi ve 2022-2023 pandemi sonrası dönem olarak iki ayrı dönemde incelenmiştir. Çalışmada doğrudan temin yönteminin tercih edilmesinin sebebi temel ihale usullerinden (açık ihale, belli istekliler arası ihale, pazarlık) farklı olarak ve belirli şartlarda uygulanan bir yöntem olmasıdır. Pandemi döneminin iki yıllık raporlama dönemine etki ettiği dikkate alınarak pandemi sonrası dönem için de iki yıllık raporlama dönemi çalışma kapsamına alınmıştır.

5.4. Araştırmanın Yöntemi

2020-2023 yılları devlet üniversitesi Sayıştay raporları Sayıştay Başkanlığı'nın ana sayfasından indirilmiştir. 2020 yılına ait 96, 2021 yılına ait 98, 2022 yılına ait 104, 2023 yılına ait 112 devlet üniversitesi Sayıştay raporuna ulaşılmıştır. Raporların tamamı nitel veri analizinde kullanılan NVIVO programına aktarılmıştır. Raporlarda sadece "doğrudan temin"

kelimesi geçen bulgular program aracılığıyla analiz edilmiştir. Değişken olarak üniversitelerin bulunduğu coğrafi bölge, kuruluş yılı, tıp fakültesi mevcudiyetleri ve iç kontrol birimi mevcudiyetleri olarak belirlenmiş ve NVIVO programında kodlamaları yapılarak sayısal verilere dnştrlmştir. Programda Sayıştay raporlarında tespit edilen doğrudan temin bulguları için oluşturulan sayısal veriler kullanılarak programda yer alan modüllerden kıyaslama tabloları modülü yardımıyla tablolar oluşturulmuştur. Oluşturulan tablolardaki sayısal veriler dönemler itibariyle değişkenlere göre değerlendirilmeleri yapılmıştır.

araştırmacılar tarafından daha önceki çalışmalarda belirlenmiş ve test edilmiş cümlelerdir. Dolayısıyla bu cümleler tarafımızca belirlenmemiştir. Analiz yapılacak rapor dosyaları analiz edilmeden önce NVIVO programında ilgili bölüme bu cümleler yazıldıktan sonra analiz yapılmıştır.

Tablo 6. 1. 2020 Yılı Doğrudan Temin Kelime Sıklık Analizi

KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK
Kamu	480	Kapsamında	96	Raporu	67	Formu	48
İhale	436	Kanun'un	95	Alımı	66	Yer	48
Doğrudan	418	Elektronik	92	Harcama	64	Takip	46
Temin	415	Üniversitesi	92	Ekap	63	Tebliğ'i'nin	46
Yapılan	275	Fiyat	91	Söz	63	Yapılmaması	46
İle	235	Parasal	90	Uyarınca	63	Kontrol	45
2020	226	22'nci	87	Yapılması	63	Yöntemiyle	45
Sayıli	226	Yasaklılık	85	İşletmesi	59	Değerlendirilmektedir	44
4734	200	Maddesinde	81	Bendinde	58	Gerekmemektedir	44
Alım	185	Başkanlığı	80	Gerçek	58	Limitler	44
Hizmet	149	Döner	79	İlgili	58	Platformu	44
Yapılacak	143	Maddesi	79	Kanunu'nun	58	Belgesi	43
Bir	138	Edilmiştir	77	Tüzel	58	İhtiyaçların	43
Sayıştay	137	Genel	77	Edilmesi	57	Alımlarında	42
Alımları	134	Kanununun	77	Olduğu	57	Araştırması	42
Maddesinin	128	Sermaye	77	Teyit	57	Usulü	41
Tarafından	128	Sözleşme	76	Yasaklı	57	Gerekli	40
Alımlarda	125	Piyasa	74	Birinci	53	Nci	39
Uygun	109	İlişkin	73	Şekilde	53	Dâhilinde	38
Mal	106	Alımların	72	Bendi	52	Alınması	37
Kayıt	102	Yapım	71	İdarelerin	52	İşleri	37
Tarihi	101	Denetim	70	Gerektiği	51	Belirtilmiştir	36
Konusu	100	Tespit	68	Fıkrasının	50	İfade	36
Yoluyla	99	Düzenlilik	67	Limit	50	Kurumuna	36
Bulgu	96	Onay	67	dahilinde	48	Tüm	36

Tablo 6. 2. 2020 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Coğrafi Bölgelere Göre Değerlendirilmesi

2020 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	Marmara (11)	Ege (3)	Akdeniz (5)	Karadeniz (6)	İç Anadolu (8)	Doğu Anadolu (3)	Güneydoğu Anadolu (1)
DİĞER BULGULAR							
DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	3	1	3	0	1	0	1
DB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması	0	0	1	0	2	0	0
DB 3: DT' le Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Mevzuattaki Sürece Uyulmaması	0	0	0	0	1	0	0
DB 4: DT' le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi	3	0	1	4	3	1	0
DB 5: Kanununun 22 b Maddesine Aykırı Alım Yapılması	0	0	0	0	1	0	0
DB 6: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	0	1	0	0	1	0	1
DB 7: Maliyet Kaydedilmesi Gereken Yapım İşlerinin Gider Olarak Kaydedilmesi	0	1	0	0	0	0	0
DB 8: Piyasada Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	0	0	0	0	1	0	0
DB 9: Sözleşme Yürürlüğe Girmeden Hizmet Tutarının Hepsinin Yüklenicilere Ödenmesi	0	0	0	0	1	0	0
DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması	3	0	1	2	4	2	0
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR							
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	2	0	1	0	0	1	0
DSB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması	1	0	1	0	0	0	0
DSB 3: DT' le Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Mevzuattaki Sürece Uyulmaması	0	0	0	0	1	0	0
DSB 4: DT' le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi	2	0	0	3	0	0	1
DSB 5: Döner Sermaye Biriminin Diğer Birimden İhtiyaçları, Şartnameyi ve Yaklaşık Maliyeti Belirlemeden Doğrudan Hizmet Satın Alması	0	0	0	0	0	1	0
DSB 6: Kısa Süreli İhtiyaçların Karşılmasında Kullanılması Gereken DT' in Uzun Süreli İhtiyaçların Karşılmasında Kullanılması	0	0	1	1	0	0	0
DSB 7: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	0	0	1	0	0	0	0
DSB 8: Piyasada Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	0	1	1	0	0	0	0
DSB 9: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması	2	0	2	2	0	0	0
TOPLAM	16	4	13	12	16	5	3

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

2020 yılında Sayıştay raporlarında ‘Diğer Bulgular’ kategorisinde 10 farklı bulgu; ‘Döner Sermaye Diğer Bulgular’ kategorisinde ise 9 farklı doğrudan temin bulgusu olduğu tespit edilmiştir. Tablo 6.2 incelendiğinde 2020 yılı devlet üniversiteleri Sayıştay raporlarında doğrudan teminle ilgili bulgulara en fazla Marmara, İç Anadolu ve Akdeniz bölgesinde rastlanılmıştır. Toplamda 70 bulgu vardır.

Marmara bölgesinde DT ihlaline rastlanan 11 devlet üniversitesinde 16 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kayıt Edilmemesi ve DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması olarak tespit edilmiştir. Marmara bölgesindeki üniversitelerde yaklaşık %23 oranda doğrudan temin bulgusu tespit edilmiştir.

İç Anadolu bölgesinde DT ihlaline rastlanan 8 devlet üniversitesinde 16 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması, DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kayıt Edilmemesi ve DB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması olarak tespit edilmiştir.

Akdeniz bölgesinde DT ihlaline rastlanan 5 devlet üniversitesinde 13 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlali DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmamasıdır.

Doğu Anadolu bölgesinde 5, Ege bölgesinde 4, Güneydoğu Anadolu bölgesinde 3 bulguya ulaşılarak en az DT ihlali tespit edilen bölgeler olduğu görülmüştür.

Tablo 6.3 incelendiğinde 2000 yılı öncesinde kurulan üniversitelerde DT ihlaliyle ilgili 21 üniversitede 44 bulgu tespit edilmiştir. En fazla DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kayıt Edilmemesi ve DSB 9: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması bulguları olduğu tespit edilmiştir.

2000 yılı sonrası kurulan DT ihlaliyle ilgili 16 üniversitede 25 bulguya ulaşılmıştır. En fazla DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kayıt Edilmemesi ve DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması bulguları olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. 3. 2020 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Üniversitelerin Kuruluş Yılına Göre Değerlendirilmesi

2020 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	2000 Öncesi (21)	2000 Sonrası (16)
DİĞER BULGULAR		
DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	6	3
DB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması	2	1
DB 3: DT' le Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Mevzuattaki Sürece Uyulmaması	1	0
DB 4: DT' le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi	5	7
DB 5: Kanununun 22 b Maddesine Aykırı Alım Yapılması	1	0
DB 6: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	3	0
DB 7: Maliyet Kaydedilmesi Gereken Yapım İşlerinin Gider Olarak Kaydedilmesi	1	0
DB 8: Piyasada Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	0	1
DB 9: Sözleşme Yürürlüğe Girmeden Hizmet Tutarının Hepsinin Yüklenicilere Ödenmesi	1	0
DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması	5	7
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR		
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	2	2
DSB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması	2	0
DSB 3: DT' le Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Mevzuattaki Sürece Uyulmaması	1	0
DSB 4: DT' le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi	3	3
DSB 5: Döner Sermaye Biriminin Diğer Birimden İhtiyaçları, Şartnameyi ve Yaklaşık Maliyeti Belirlemeden Doğrudan Hizmet Satın Alması	1	0
DSB 6: Kısa Süreli İhtiyaçların Karşılmasında Kullanılması Gereken DT' in Uzun Süreli İhtiyaçların Karşılmasında Kullanılması	2	0
DSB 7: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	1	0
DSB 8: Piyasada Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	2	0
DSB 9: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması	5	1
TOPLAM	44	25

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6. 4. 2020 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Tıp Fakültesi Mevcudiyetlerine Göre Değerlendirilmesi

2020 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	TIP FAKÜLTESİ	
	Var (31)	Yok (6)
DİĞER BULGULAR		
DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	6	3
DB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması	3	0
DB 3: DT' le Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Mevzuattaki Sürece Uyulmaması	1	0
DB 4: DT' le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi	9	3
DB 5: Kanununun 22 b Maddesine Aykırı Alım Yapılması	1	0
DB 6: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	3	0
DB 7: Maliyet Kaydedilmesi Gereken Yapım İşlerinin Gider Olarak Kaydedilmesi	1	0
DB 8: Piyasada Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	1	0
DB 9: Sözleşme Yürürlüğe Girmeden Hizmet Tutarının Hepsinin Yüklenicilere Ödenmesi	1	0
DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması	11	1
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR		
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	4	0
DSB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması	2	0
DSB 3: DT' le Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Mevzuattaki Sürece Uyulmaması	1	0
DSB 4: DT' le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi	6	0
DSB 5: Döner Sermaye Biriminin Diğer Birimden İhtiyaçları, Şartnameyi ve Yaklaşık Maliyeti Belirlemeden Doğrudan Hizmet Satın Alması	1	0
DSB 6: Kısa Süreli İhtiyaçların Karşılanmasında Kullanılması Gereken DT' in Uzun Süreli İhtiyaçların Karşılanmasında Kullanılması	2	0
DSB 7: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	1	0
DSB 8: Piyasada Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	2	0
DSB 9: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması	5	1
TOPLAM	61	8

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6.4'te 2020 yılı Sayıştay raporu yayınlanan üniversitelerin tıp fakültesi sahiplik durumlarına göre dağılımları ve tespit edilen doğrudan temin ihlal bulguları verilmektedir. 31 üniversitede tıp fakültesi bulunurken 6 üniversitede tıp fakültesi bulunmamaktadır. DT ihlali yapılan tıp fakültesi bulunan 31 üniversitede 61 bulguya ulaşılmıştır.

Tıp fakültesi bulunan üniversitelerde en fazla rastlanılan DT bulguları “DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması”, “DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi”, “DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması” ve “DSB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesidir”. Tıp fakültesi bulunmayan 6 üniversitede 8 bulguya ulaşılmıştır. En fazla DT ihlali bulguları DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesidir.

Tablo 6. 5. 2020 Yılı Sayıştay Raporlarında Tespit Edilen DT Bulgularının Üniversitelerin İç kontrol Standartları Bulgularına Göre Durumu²

2020 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	KONTROL ORTAMI		RİSK DEĞERLENDİRME		KONTROL FAALİYETİ		BİLGİ VE İLETİŞİM		İÇ KONTROL BİRİMİ	
	Yeterli (29)	Yetersiz (7)	Olumlu (33)	Olumsuz (3)	Risk Yok (34)	Biraz Risk Var (2)	Uygun (27)	Uygun Değil (9)	Var (29)	Yok (7)
DiğER BULGULAR										
DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	4	4	8	0	8	0	5	3	6	2
DB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması	2	1	2	1	3	0	2	1	3	0
DB 3: DT' le Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Mevzuattaki Sürece Uyulmaması	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0
DB 4: DT' le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi	9	3	12	0	11	1	8	4	9	3
DB 5: Kanununun 22 b Maddesine Aykırı Alım Yapılması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 6: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	1	2	3	0	3	0	3	0	3	0
DB 7: Maliyet Kaydedilmesi Gereken Yapım İşlerinin Gider Olarak Kaydedilmesi	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 8: Piyasada Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 9: Sözleşme Yürürlüğe Girmeden Hizmet Tutarının Hepsinin Yüklenicilere Ödenmesi	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0
DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması	10	2	10	2	11	1	8	4	9	3
DÖNER SERMAYE DiğER BULGULAR										
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	2	2	3	1	3	1	3	1	2	2
DSB 2: DT Alımlarında Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin İmzalanmaması	1	1	1	1	2	0	1	1	2	0

² 2020 yılında 1 üniversitede Sayıştay raporunda iç kontrol standartları ile ilgili veri olmadığı için istatistiki analizde üniversite sayısı 36 olarak görülmektedir.

Tablo 6.5. Tablonun Devamı

DSB 3: DT' le Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Mevzuattaki Sürece Uyulmaması	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0
DSB 4: DT' le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi	5	1	6	0	6	0	6	0	5	1
DSB 5: Döner Sermaye Biriminin Diğer Birimden İhtiyaçları, Şartnameyi ve Yaklaşık Maliyeti Belirlemeden	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0
DSB 6: Kısa Süreli İhtiyaçların Karşılmasında Kullanılması Gereken DT' in Uzun Süreli İhtiyaçların	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
DSB 7: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DSB 8: Piyasada Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	2	0	1	1	2	0	2	0	2	0
DSB 9: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması	4	2	5	1	6	0	5	1	6	0
TOPLAM	50	18	61	7	65	3	49	19	57	11

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6.5 incelendiğinde 2020 yılı Sayıştay raporlarında üniversitelerin iç kontrol standartları ile ilgili mevcut durumları incelenmiş, her bir iç kontrol standardına göre değişkenler oluşturulmuş ve NVIVO programında kodlanmıştır.

Kontrol Ortamı Standardı açısından üniversitelerin yerine getirmesi gereken hususlar incelenerek yerine getirmede yeterli olup olmadıkları değerlendirilmiş ve programda “Yeterli/Yetersiz” şeklinde kodlanmıştır. İncelenen 36 üniversite Sayıştay raporuna göre Kontrol Ortamı Standardı “Yeterli” olarak kodlanan 29 üniversitede 50 bulgu kodlandığı Tablo 4’te görülmektedir. “Yetersiz” olarak kodlanan 7 üniversite raporunda 18 bulgu kodlanmıştır. Kontrol Ortamı Standardı açısından “Yeterli” olarak kodlanan üniversitelerde tespit edilen bulguların sayısı toplam bulgu sayısının %74 ü oranındadır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması ve DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kayıt Edilmemesidir.

Risk Değerlendirme Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Olumlu/Olumsuz” şeklinde programda kodlanmıştır. “Olumlu” olarak kodlanan 33 üniversitede 61 bulgu tespit edilmiştir. “Olumsuz” olarak kodlanan 3 üniversitede ise 7 bulgu tespit edilmiştir. Sayıştay’ın “Olumlu” olarak belirttiği üniversitelerde %90 oranında DT bulgusuna rastlanılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kayıt Edilmemesi, DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması ve DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmamasıdır.

Kontrol Faaliyeti Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Risk yok/Biraz risk var” şeklinde programda kodlanmıştır. “Risk Yok” olarak kodlanan 34 üniversitede 65 bulgu, “Biraz Risk Var” olarak kodlanan 2 üniversitede 3 bulgu tespit edilmiştir. Kontrol Faaliyeti Standardı açısından “Risk Yok” olarak belirtilen üniversitelerde %96 oranında DT bulgusuna ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kayıt Edilmemesi, DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması ve DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmamasıdır.

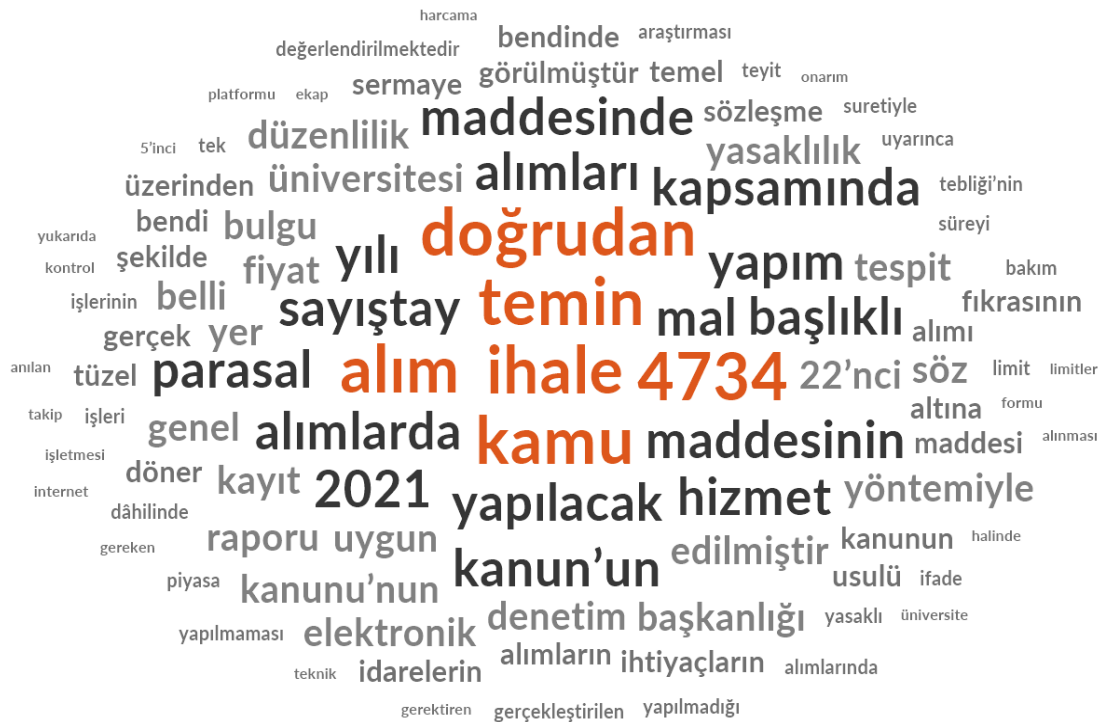
Bilgi ve İletişim Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Uygun/Uygun değil” şeklinde programda kodlanmıştır. “Uygun” olarak kodlanan 27 üniversitede 49 bulgu, “Uygun Değil” olarak kodlanan 9 üniversitede 19 bulgu tespit edilmiştir. Bilgi ve İletişim Standardı “Uygun” olarak belirtilen üniversitelerde %72 oranında DT bulgusuna rastlanılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 4: DT’ le Yapılan

Alımlarda Bilgilerin EKAP' a Kayıt Edilmemesi ve DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmamasıdır.

İzleme Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Var/Yok” şeklinde programda kodlanmıştır. “Var” olarak kodlanan 29 üniversitede 57 bulgu, “Yok” olarak kodlanan 7 üniversitede 11 bulgu tespit edilmiştir. İzleme Standardı “Var” olarak belirtilen üniversitelerde %84 oranında DT bulgusu tespit edilmiştir. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 10: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmaması, DB 4: DT’ le Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kayıt Edilmemesi, DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DSB 9: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolü Yapılmamasıdır.

6.2. 2021 Yılı Bulguları

2021 yılına ait 98 devlet üniversitesinin Sayıştay raporuna ulaşılmıştır. NVIVO programı aracılığıyla raporların içinde ‘doğrudan temin’ kelimesi yan yana geçen dosyaları bulabilmek için arama yapılmıştır.

Şekil 6.2. 2021 Yılı Devlet Üniversitesi Sayıştay Raporlarından Elde Edilen Kelime Bulutu

2021 yılında 58 üniversitenin Sayıştay raporunda doğrudan temin kelimeleri geçtiği tespit edilmiştir. 58 üniversite raporunda tespit edilen doğrudan temin kapsamındaki bulguların

kelime bulutu analizi Şekil 6.2’de verilmektedir. Kelime sıklığı analizinde ise 58 üniversite raporunda toplamda 826 kere “doğrudan temin” kelimesi geçmektedir. Tablo 6.6’da en sık tekrar eden 100 kelime ve sıklık sayıları gösterilmiştir. 2021 yılı Sayıştay raporlarında geçen ‘Doğrudan Temin’ kelimesinin bağlantılı olduğu diğer kelimelerin küme analizi program aracılığıyla tespit edilerek ekte verilmiştir.

Tablo 6. 6. 2022 Yılı Doğrudan Temin Kelime Sıklık Analizi

KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK
İhale	778	Fiyat	163	Usulü	110	İfade	75
Temin	739	Yer	153	Bendi	109	Yapılmadığı	75
Kamu	733	Kayıt	152	Maddesi	108	Alımlarında	74
Doğrudan	724	Denetim	144	İhtiyaçların	105	Araştırması	74
4734	340	Bulgu	136	Temel	105	Bakım	74
Alım	325	Kanunu’nun	133	Üzerinden	105	İşlerinin	73
Yapılacak	291	Yasaklılık	133	İdarelerin	104	Ekap	71
Maddesinin	278	Başkanlığı	131	Fıkrasının	99	Halinde	70
Mal	244	Genel	131	Gerçek	96	İşletmesi	70
Sayıştay	244	Tespit	130	Bendinde	95	Teknik	70
Alımlarda	231	Yöntemiyle	126	Tüzel	95	Formu	68
2021	217	Raporu	124	Dâhilinde	94	Onarım	68
Kanun’un	215	Düzenlilik	122	Yasaklı	93	Gerektiren	66
Hizmet	214	Elektronik	121	Limit	92	Kontrol	65
Başlıklı	208	Belli	120	Süreyi	90	Limitler	65
Yapım	208	Söz	119	Gerçekleştirilen	85	Platformu	64
Yılı	198	Alımların	116	İşleri	85	Gereken	62
Alımları	196	Görülmüştür	116	Teyit	84	Üniversite	61
Kapsamında	192	Kanunun	116	Değerlendirilmektedir	83	Alınması	60
Maddesinde	192	Altına	115	Piyasa	83	Harcama	60
Parasal	191	Sözleşme	114	Tebliğinin	82	5’inci	59
22’nci	190	Alımı	113	Uyarınca	82	Yukarıda	59
Uygun	182	Döner	112	Tek	80	Anılan	58
Edilmiştir	165	Şekilde	112	Yapılmaması	80	Takip	56
Üniversitesi	165	Sermaye	110	Suretiyle	78	İnternet	55

Tablo 6. 7. 2021 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Coğrafi Bölgelere Göre İncelenmesi

2021 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	BÖLGE						
	Marmara (12)	Ege (8)	Akdeniz (8)	İç Anadolu (13)	Doğu Anadolu (5)	Güneydoğu Anadolu (5)	Karadeniz (7)
Diğer Bulgular							
DB 1: %10 Limitini Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	2	1	3	3	2	2	1
DB 2: 22 b Kapsamına Girmeyen	0	0	0	1	0	0	0
DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	5	2	3	2	2	2	3
DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması	3	2	2	5	1	0	2
DB 5: DT Kayıt Formunun EKAP' a Kaydedilmemesi	3	2	0	2	1	3	2
DB 6: Hizmet Alımında Önce Alımın Yapılıp Sonra DT Dosyasının Oluşturulması	0	0	0	1	0	0	0
DB 7: Hizmet Alımlarında Raporların Eksik Düzenlenmesi	0	0	0	1	0	0	0
DB 8: Hizmet Alımlarında Teknik Şartname Düzenlenmemesi	0	0	0	1	0	0	0
DB 9: İhale Usulüyle Alınabilecek Malların DT Alınması	0	0	0	0	0	0	1
DB 10: Kabul ve Muayene Yapılmadan Mal Teslim Alınması ve Yüklenicinin Mal Tesliminde Hazır Olmaması	0	1	0	1	0	0	0
DB 11: Mal Alımlarının Hepsinin DT Yapılması	0	1	0	0	0	0	0
DB 12: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmaması	1	2	2	4	0	0	0
DB 13: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması	1	1	1	5	1	2	3

Tablo 6.7. Tablonun Devamı

DB 14: Teknik Şartnamedeki Şartı Taşımayan İstekliye Yapım İşi İhale Edilmesi	0	0	0	1	0	0	0
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR							
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kurul İzni Alınmaması	1	0	1	1	0	1	1
DSB 2: 22 f Maddesinin Amacı Dışında Kullanılması	0	0	1	0	0	0	0
DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	2	2	2	3	1	1	2
DSB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Alınması	1	0	0	1	0	0	0
DSB 5: DT Kayıt Formunun EKAP' a Kaydedilmemesi	3	0	1	2	2	1	1
DSB 6: Kısa Süreli İhtiyaçlar İçin Kullanılması Gereken DT Yönteminin Uzun Süreli İhtiyaçlar İçin Kullanılması	0	0	1	0	0	0	0
DSB 7: Kit Veya Sarf Karşılığı Kullanılmak Üzere Alınan Cihazlarda Üretim Tarihlerinin 10 Yıllık Sınırı Karşılammaması	0	0	1	0	0	0	0
DSB 8: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmaması	1	1	2	1	0	0	0
DSB 9: Sosyal Güvenlik Kurumu Alacakları İçin Yasal Takipte Bulunulmaması	0	1	0	0	0	0	0
DSB 10: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması	3	0	2	0	0	0	0
DSB 11: Yapım İşlerinde Muayene Kabul İşlemlerinin Mevzuata Uygun Yapılmaması	1	0	1	0	0	0	0
DSB 12: Yapım İşlerinde Yaklaşık Maliyetin Mevzuata Göre Belirlenmemesi	1	0	1	0	0	0	0
TOPLAM	28	16	24	35	10	12	16

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

2021 yılı Sayıştay raporlarında ‘Diğer Bulgular’ kategorisinde 14 farklı bulgu; ‘Döner Sermaye Diğer Bulgular’ kategorisinde ise 12 farklı DT bulgusu olduğu tespit edilmiştir. Tablo 6.7 incelendiğinde 2021 yılı devlet üniversiteleri Sayıştay raporlarında DT’ le ilgili bulgulara en fazla İç Anadolu bölgesinde, en az bulguya Doğu Anadolu bölgesinde rastlanılmıştır.

İç Anadolu bölgesinde DT ihlaline rastlanan 13 devlet üniversitesinde 35 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması, DB 13: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması ve DB 12: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmamasıdır. Marmara bölgesinde DT ihlaline rastlanan 12 devlet üniversitesinde 28 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlali DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmamasıdır.

Tablo 6.8 incelendiğinde 2000 yılı öncesinde kurulan üniversitelerde doğrudan temin ihlaliyle ilgili 34 üniversitede 95 bulgu tespit edilmiştir. Diğer bulgular kategorisi incelendiğinde en fazla rastlanan DT bulguları DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması, DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması ve DB 13: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmamasıdır. Döner Sermaye Bulguları incelendiğinde en fazla rastlanan DT bulguları DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması ve DSB 5: DT Kayıt Formunun EKAP’ a Kaydedilmemesidir. 2000 yılı sonrası kurulan DT ihlaliyle ilgili 24 üniversitede 46 bulguya ulaşılmıştır. En fazla DB 1: %10 Limitini Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılmasıdır.

Tablo 6.8 2021 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Üniversitelerin Kuruluş Yılına Göre Değerlendirilmesi

2021 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	KURULUŞ YILI	
	2000 Öncesi (34)	2000 Sonrası (24)
DİĞER BULGULAR		
DB 1: %10 Limitini Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	5	9
DB 2: 22 b Kapsamına Girmeyen	0	1
DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	13	6
DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması	8	7
DB 5: DT Kayıt Formunun EKAP' a Kaydedilmemesi	8	5
DB 6: Hizmet Alımında Önce Alımın Yapılıp Sonra DT Dosyasının Oluşturulması	1	0
DB 7: Hizmet Alımlarında Raporların Eksik Düzenlenmesi	1	0
DB 8: Hizmet Alımlarında Teknik Şartname Düzenlenmemesi	1	0
DB 9: İhale Usulüyle Alınabilecek Malların DT Alınması	0	1
DB 10: Kabul ve Muayene Yapılmadan Mal Teslim Alınması ve Yüklenicinin Mal Tesliminde Hazır Olmaması	1	1
DB 11: Mal Alımlarının Hepsinin DT Yapılması	1	0
DB 12: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmaması	5	4
DB 13: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması	8	6
DB 14: Teknik Şartnamedeki Şartı Taşımayan İstekliye Yapım İşİ İhale Edilmesi	1	0
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR		
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kurul İzni Alınmaması	5	0
DSB 2: 22 f Maddesinin Amacı Dışında Kullanılması	1	0
DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	11	2
DSB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Alınması	1	1
DSB 5: DT Kayıt Formunun EKAP' a Kaydedilmemesi	8	2
DSB 6: Kısa Süreli İhtiyaçlar İçin Kullanılması Gereken DT Yönteminin Uzun Süreli İhtiyaçlar İçin Kullanılması	1	0
DSB 7: Kit Veya Sarf Karşılığı Kullanılmak Üzere Alınan Cihazlarda Üretim Tarihlerinin 10 Yıllık Sınırı Karşılammaması	1	0
DSB 8: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmaması	5	0
DSB 9: Sosyal Güvenlik Kurumu Alacakları İçin Yasal Takipte Bulunulmaması	1	0
DSB 10: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması	4	1
DSB 11: Yapım İşlerinde Muayene Kabul İşlemlerinin Mevzuata Uygun Yapılmaması	2	0
DSB 12: Yapım İşlerinde Yaklaşık Maliyetin Mevzuata Göre Belirlenmemesi	2	0
TOPLAM	95	46

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular *** DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6. 9. 2021 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Tıp Fakültesi Mevcudiyetlerine Göre Değerlendirilmesi

2021 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	TIP FAKÜLTESİ	
	Var (39)	Yok (19)
DİĞER BULGULAR		
DB 1: %10 Limitini Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	7	7
DB 2: 22 b Kapsamına Girmeyen	1	0
DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	14	5
DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması	11	4
DB 5: DT Kayıt Formunun EKAP' a Kaydedilmemesi	9	4
DB 6: Hizmet Alımında Önce Alımın Yapılıp Sonra DT Dosyasının Oluşturulması	1	0
DB 7: Hizmet Alımlarında Raporların Eksik Düzenlenmesi	0	1
DB 8: Hizmet Alımlarında Teknik Şartname Düzenlenmemesi	0	1
DB 9: İhale Usulüyle Alınabilecek Malların DT Alınması	1	0
DB 10: Kabul ve Muayene Yapılmadan Mal Teslim Alınması ve Yüklenicinin Mal Tesliminde Hazır Olmaması	2	0
DB 11: Mal Alımlarının Hepsinin DT Yapılması	1	0
DB 12: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmaması	6	3
DB 13: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması	9	5
DB 14: Teknik Şartnamedeki Şartı Taşımayan İstekliye Yapım İşİ İhale Edilmesi	1	0
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR		
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kurul İzni Alınmaması	4	1
DSB 2: 22 f Maddesinin Amacı Dışında Kullanılması	1	0
DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	10	3
DSB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Alınması	1	1
DSB 5: DT Kayıt Formunun EKAP' a Kaydedilmemesi	8	2
DSB 6: Kısa Süreli İhtiyaçlar İçin Kullanılması Gereken DT Yönteminin Uzun Süreli İhtiyaçlar İçin Kullanılması	1	0
DSB 7: Kit Veya Sarf Karşılığı Kullanılmak Üzere Alınan Cihazlarda Üretim Tarihlerinin 10 Yıllık Sınırı Karşılammaması	1	0
DSB 8: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmaması	5	0
DSB 9: Sosyal Güvenlik Kurumu Alacakları İçin Yasal Takipte Bulunulmaması	1	0
DSB 10: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması	4	1
DSB 11: Yapım İşlerinde Muayene Kabul İşlemlerinin Mevzuata Uygun Yapılmaması	2	0
DSB 12: Yapım İşlerinde Yaklaşık Maliyetin Mevzuata Göre Belirlenmemesi	2	0
TOPLAM	103	38

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular *** DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6.9 da 2021 yılı Sayıştay raporu yayınlanan üniversitelerin tıp fakültesi sahiplik durumlarına göre dağılımları ve tespit edilen DT ihlal bulguları verilmektedir. 39 üniversitede tıp fakültesi bulunurken 19 üniversitede tıp fakültesi bulunmamaktadır. DT ihlali yapılan tıp fakültesi bulunan 39 üniversitede 103 bulguya ulaşılmıştır. Tıp fakültesi bulunan üniversitelerde “Diğer Bulgular” kategorisinde en fazla rastlanılan DT bulguları DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması, DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması, DB 5: DT Kayıt Formunun EKAP’ a Kaydedilmemesi ve DB 13: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmamasıdır. “Döner Sermaye Bulguları” kategorisinde en fazla rastlanan DT bulguları DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması ve DSB 5: DT Kayıt Formunun EKAP’ a Kaydedilmemesidir. Tıp fakültesi bulunmayan 19 üniversitede 38 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlali DB 1: %10 Limitini Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmamasıdır.

Tablo 6. 10. 2021 Yılı Sayıştay Raporlarında Tespit Edilen DT Bulgularının Üniversitelerin İç kontrol Standartları Bulgularına Göre Durumu

2021 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	KONTROL ORTAMI		RİSK DEĞERLENDİRME		KONTROL FAALİYETİ		BİLGİ VE İLETİŞİM		İÇ KONTROL BİRİMİ	
	Yeterli (42)	Yetersiz (16)	Olumlu (54)	Olumsuz (4)	Risk Yok (44)	Biraz Risk Var (14)	Uygun (48)	Uygun Değil (10)	Var (43)	Yok (15)
DiğER BULGULAR										
DB 1: %10 Limitini Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	8	6	13	1	11	3	13	1	8	6
DB 2: 22 b Kapsamına Girmeyen	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	13	6	18	1	14	5	16	3	17	2
DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması	10	5	12	3	12	3	12	3	10	5
DB 5: DT Kayıt Formunun EKAP' a Kaydedilmemesi	7	6	11	2	7	6	12	1	10	3
DB 6: Hizmet Alımında Önce Alımın Yapılıp Sonra DT Dosyasının Oluşturulması	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0
DB 7: Hizmet Alımlarında Raporların Eksik Düzenlenmesi	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 8: Hizmet Alımlarında Teknik Şartname Düzenlenmemesi	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 9: İhale Usulüyle Alınabilecek Malların DT Alınması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 10: Kabul ve Muayene Yapılmadan Mal Teslim Alınması ve Yüklenicinin Mal Tesliminde Hazır Olmaması	1	1	2	0	1	1	1	1	1	1
DB 11: Mal Alımlarının Hepsinin DT Yapılması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 12: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmaması	7	2	9	0	6	3	7	2	8	1
DB 13: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması	8	6	14	0	8	6	9	5	10	4
DB 14: Teknik Şartnamedeki Şartı Taşımayan İstekliye Yapım İşİ İhale Edilmesi	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0

Tablo 6.10.Tablonun Devamı

DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR										
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kurul İzni Alınmaması	3	2	4	1	5	0	4	1	5	0
DSB 2: 22 f Maddesinin Amacı Dışında Kullanılması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	11	2	13	0	9	4	8	5	13	0
DSB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Alınması	2	0	1	1	2	0	2	0	2	0
DSB 5: DT Kayıt Formunun EKAP' a Kaydedilmemesi	10	0	10	0	8	2	8	2	10	0
DSB 6: Kısa Süreli İhtiyaçlar İçin Kullanılması Gereken DT Yönteminin Uzun Süreli İhtiyaçlar İçin Kullanılması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DSB 7: Kit Veya Sarf Karşılığı Kullanılmak Üzere Alınan Cihazlarda Üretim Tarihlerinin 10 Yıllık Sınırı Karşılamaması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DSB 8: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması ya da Mevzuata Uygun Yapılmaması	4	1	5	0	4	1	4	1	5	0
DSB 9: Sosyal Güvenlik Kurumu Alacakları İçin Yasal Takipte Bulunulmaması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DSB 10: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması	4	1	5	0	4	1	4	1	4	1
DSB 11: Yapım İşlerinde Muayene Kabul İşlemlerinin Mevzuata Uygun Yapılmaması	1	1	2	0	1	1	1	1	2	0
DSB 12: Yapım İşlerinde Yaklaşık Maliyetin Mevzuata Göre Belirlenmemesi	1	1	2	0	1	1	1	1	2	0
TOPLAM	100	41	132	9	104	37	112	29	118	23

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6.10 incelendiğinde 2021 yılı Sayıştay raporlarında üniversitelerin iç kontrol standartları ile ilgili mevcut durumları incelenmiş, her bir iç kontrol standardına göre değişkenler oluşturulmuş ve NVIVO programında kodlanmıştır.

Kontrol Ortamı Standardı açısından üniversitelerin yerine getirmesi gereken hususlar incelenerek yerine getirmede yeterli olup olmadıkları değerlendirilmiş ve programda “Yeterli/Yetersiz” şeklinde kodlanmıştır. İncelenen 58 üniversite Sayıştay raporuna göre Kontrol Ortamı Standardı “yeterli” olarak kodlanan 42 üniversitede 100 bulgu kodlandığı Tablo 10 da görülmektedir. “Yetersiz” olarak kodlanan 16 üniversite raporunda 41 bulgu kodlanmıştır. Kontrol Ortamı Standardı açısından “yeterli” olarak kodlanan üniversitelerde tespit edilen bulguların sayısı toplam bulgu sayısının yaklaşık %71 i oranındadır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması, DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması, DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması ve DSB 5: DT Kayıt Formunun EKAP’ a Kaydedilmemesidir.

Risk Değerlendirme Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Olumlu/Olumsuz” şeklinde programda kodlanmıştır. “Olumlu” olarak kodlanan 54 üniversite raporunda 132 bulgu, “Olumsuz” olarak kodlanan 4 üniversite raporunda 9 bulgu kodlanmıştır. Sayıştay’ın raporlarda “Olumlu” olarak belirttiği üniversitelerde yaklaşık %94 oranında DT bulgusu tespit edilmiştir. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması, DB 13: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması, DB 1: %10 Limitini Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmamasıdır.

Kontrol Faaliyeti Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Risk Yok/Biraz Risk Var” şeklinde programda kodlanmıştır. “Risk Yok” olarak kodlanan 44 üniversite raporunda 104 bulgu, “Biraz Risk Var” olarak kodlanan 14 üniversite raporunda 37 bulgu kodlanmıştır. Kontrol Faaliyeti Standardı açısından “Risk Yok” olarak belirtilen üniversitelerde yaklaşık %74 oranında DT bulgusuna ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması, DB 4: DT Alımlarının Kısımlara Bölünerek Yapılması, DB 1: %10 Limitini Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DSB 3: DT Alımlarında Yasaklılık Kontrolünün Yapılmamasıdır.

Bilgi ve İletişim Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Uygun/Uygun Değil” şeklinde programda kodlanmıştır. “Uygun” olarak kodlanan 48 üniversite raporunda 112 bulgu, “Uygun Değil” olarak kodlanan 10

kelime bulutu analizi Şekil 6.3'te verilmektedir. Kelime sıklığı analizinde ise 40 üniversite raporunda toplamda 380 kere 'doğrudan temin' kelimesi geçmektedir. Tablo 6.11'de en sık tekrar eden 100 kelime sıklık sayıları gösterilmiştir. 2022 yılı Sayıştay raporlarında geçen 'Doğrudan Temin' kelimesinin bağlantılı olduğu diğer kelimelerin küme analizi program aracılığıyla tespit edilerek ekte verilmiştir.

Tablo 6. 11. 2022 Yılı Doğrudan Temin Kelime Sıklık Analizi

KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK
İhale	394	İşleri	92	Şekilde	58	Gerektiren	42
Doğrudan	368	Alım	88	İfade	57	İdaresi	42
Temin	358	Kayıt	86	Söz	57	Fıkrasının	41
Kamu	353	Denetim	85	Toplam	56	İşlerinin	41
2022	242	Tespit	85	Ödeme	55	Alımlarında	40
4734	165	Üniversitesi	84	Hakediş	53	Tebliğî'nin	40
Hizmet	155	Belli	79	İhtiyaçların	53	Yöntemiyle	40
Sayıştay	154	Alımları	78	Alımlarda	52	Yukarıda	39
Maddesinin	145	Harcama	78	Gereken	52	Yıllık	39
Kanun'un	137	Sözleşme	78	İdarelerin	52	Alımın	38
Yapım	137	Düzenlilik	76	Tarihli	52	Alınmıştır	38
Mal	132	Alımların	72	Araştırması	50	Amaçla	37
Başlıklı	109	Parasal	70	Bendinde	50	Kalem	37
Maddesinde	108	Bendi	69	Döner	49	Limitler	37
Yılı	108	Gerçekleştirilen	69	Piyasa	49	5'inci	36
Yapılacak	106	Bulgu	68	Üzerinden	49	62'nci	36
Raporu	99	Altına	67	Teminle	48	Alınması	36
Alımı	98	Malzeme	66	Sermaye	47	Edilen	36
Kapsamında	98	Genel	64	Suretiyle	46	Tutanakla	36
22'nci	97	Tek	63	Ayrı	44	Bütçelerine	34
Başkanlığı	94	Süreyi	62	Taşınır	44	Hizmetin	34
Edilmiştir	94	Usulü	62	Üniversite	44	Tarihinde	34
Uygun	94	Görölmüştür	61	Alan	43	Verilmiştir	34
Yer	94	Kanunu'nun	61	Ekap	43	Elektronik	33
Fiyat	92	Temel	58	Tarih	43	İşin	33

Tablo 6. 12. 2022 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Coğrafi Bölgelere Göre İncelenmesi

2022 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	BÖLGE						
	Akdeniz (2)	Ege (8)	Marmara (9)	Karadeniz (6)	İç Anadolu (13)	Doğu Anadolu (2)	Güneydoğu Anadolu (0)
DİĞER BULGULAR							
DB 1: DT' le Yapılan Alımların Bazılarının EKAP' a Kaydedilmemesi	0	2	2	0	3	1	0
DB 2: DT' le Yapılan Alımlarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Dikkat Edilmemesi	0	2	2	0	0	0	0
DB 3: İhale Yoluyla Alınması Gereken Mal veya Hizmetin DT' le Alınması	0	0	1	0	0	0	0
DB 4: İhtiyaçların Tek Firmadan Karşılınması	0	0	0	1	1	0	0
DB 5: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	0	2	2	1	3	0	0
DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	1	0	5	2	2	2	0
DB 7: Piyasa Fiyat Araştırması Yapılmaması ya da Eksik Yapılması	0	0	1	1	1	0	0
DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	0	5	1	2	4	0	0
DB 9: Yapım İşleri ve Hizmet Alımlarında Hak Ediş Raporu Düzenlenmeden Ödeme Yapılması	0	0	1	1	1	0	0
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR							
DSB 1: Alımların Kısımlara Bölünerek DT' le Gerçekleştirilmesi	0	0	0	2	1	0	0
DSB 2: Alımların Tamamının DT' le Yapılması	0	0	0	0	1	0	0
DSB 3: Süre Gerektiren DT Alımlarında Sözleşme Düzenlenmemesi	0	0	0	0	2	0	0
DSB 4: DT' le Yapılan Alımlarla İlgili Bilgilerin EKAP' a Kaydedilmemesi	2	0	1	0	0	0	0
DSB 5: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Olan Yasal Limitin Kurulunun İzni Olmadan Aşılması	0	0	0	1	2	0	0
DSB 6: Hasta Hesabına Fatura Edilmeyen Tıbbi Malzemeler Bulunması	0	0	0	0	1	0	0
DSB 7: İhale Yoluyla Temin Edilmesi Gereken Mal veya Hizmetin DT Yöntemiyle Alınması	0	0	0	0	1	0	0
DSB 8: Kanununun 22 f Maddesi Kapsamına Girmeyen Alımların Bu Madde Kapsamında Yapılması	0	0	0	1	0	0	0
DSB 9: Piyasa Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	0	0	0	0	1	0	0
DSB 10: Ulusal Bilgi Bankası Kodu Aynı Olan Malzemelerin Farklı Fiyatlardan Temin Edilmesi	0	0	0	0	1	0	0
TOPLAM	3	11	16	12	25	3	0

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

2022 Yılında Sayıştay raporlarında “Diğer Bulgular” kategorisinde 9 farklı bulgu; “Döner Sermaye Diğer Bulgular” kategorisinde 10 farklı DT bulgusu olduğu tespit edilmiştir. Tablo 6.12 incelendiğinde 2022 yılı devlet üniversiteleri Sayıştay raporlarında en fazla doğrudan temin ihlali İç Anadolu bölgesinde bulunmaktadır.

İç Anadolu bölgesinde DT ihlaline rastlanan 13 üniversitede 25 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması, DB 5: DT’ in Kısımlara Bölünerek Yapılması ve DB 1: DT’ le Yapılan Alımların Bazılarının EKAP’ a Kaydedilmemesidir. İç Anadolu bölgesindeki üniversitelerde yaklaşık %36 oranda DT bulgusu tespit edilmiştir.

Marmara bölgesinde DT ihlaline rastlanan 9 üniversitede 16 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlali DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmamasıdır. Marmara bölgesindeki üniversitelerde yaklaşık %23 oranda DT ihlali bulgusu tespit edilmiştir.

Karadeniz bölgesinde DT ihlaline rastlanan 6 üniversitede 12 bulgu; Ege bölgesinde DT ihlaline rastlanan 8 üniversitede 11 bulgu tespit edilmiştir.

En az DT ihlaline rastlanan üniversiteler Akdeniz ve İç Anadolu bölgesindedir. 2022 yılı Sayıştay raporları incelendiğinde Güneydoğu Anadolu bölgesinde DT ihlaline rastlanan üniversite bulunmamaktadır.

Tablo 6.13 incelendiğinde 2000 yılı öncesinde kurulan üniversitelerde DT ihlaliyle ilgili 16 üniversitede 36 bulgu tespit edilmiştir. En fazla DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması bulgusuna ulaşılmıştır.

2000 yılı sonrası kurulan DT ihlaliyle ilgili 24 üniversitede 34 bulguya ulaşılmıştır. En fazla DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması, DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 1: DT’ le Yapılan Alımların Bazılarının EKAP’ a Kaydedilmemesi bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 6. 13. 2022 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Üniversitelerin Kuruluş Yılına Göre Değerlendirilmesi

2022 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	KURULUŞ YILI	
	2000 Öncesi (16)	2000 Sonrası (24)
DİĞER BULGULAR		
DB 1: DT' le Yapılan Alımların Bazılarının EKAP' a Kaydedilmemesi	3	5
DB 2: DT' le Yapılan Alımlarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Dikkat Edilmemesi	2	2
DB 3: İhale Yoluyla Alınması Gereken Mal veya Hizmetin DT' le Alınması	1	0
DB 4: İhtiyaçların Tek Firmadan Karşlanması	2	0
DB 5: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	3	5
DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınıırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	4	8
DB 7: Piyasa Fiyat Araştırması Yapılmaması ya da Eksik Yapılması	2	1
DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	3	9
DB 9: Yapım İşleri ve Hizmet Alımlarında Hak Ediş Raporu Düzenlenmeden Ödeme Yapılması	0	3
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR		
DSB 1: Alımların Kısımlara Bölünerek DT' le Gerçekleştirilmesi	3	0
DSB 2: Alımların Tamamının DT' le Yapılması	0	1
DSB 3: Süre Gerektiren DT Alımlarında Sözleşme Düzenlenmemesi	2	0
DSB 4: DT' le Yapılan Alımlarla İlgili Bilgilerin EKAP' a Kaydedilmemesi	3	0
DSB 5: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Olan Yasal Limitin Kurulunun İzni Olmadan Aşılması	3	0
DSB 6: Hasta Hesabına Fatura Edilmeyen Tıbbi Malzemeler Bulunması	1	0
DSB 7: İhale Yoluyla Temin Edilmesi Gereken Mal veya Hizmetin DT Yöntemiyle Alınması	1	0
DSB 8: Kanununun 22 f Maddesi Kapsamına Girmeyen Alımların Bu Madde Kapsamında Yapılması	1	0
DSB 9: Piyasa Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	1	0
DSB 10: Ulusal Bilgi Bankası Kodu Aynı Olan Malzemelerin Farklı Fiyatlardan Temin Edilmesi	1	0
TOPLAM	36	34

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular *** DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6. 14. 2022 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Tıp Fakültesi Mevcudiyetlerine Göre Değerlendirilmesi

2022 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	TIP FAKÜLTESİ	
	Var (29)	Yok (11)
DİĞER BULGULAR		
DB 1: DT' le Yapılan Alımların Bazılarının EKAP' a Kaydedilmemesi	5	3
DB 2: DT' le Yapılan Alımlarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Dikkat Edilmemesi	4	0
DB 3: İhale Yoluyla Alınması Gereken Mal veya Hizmetin DT' le Alınması	1	0
DB 4: İhtiyaçların Tek Firmadan Karşlanması	1	1
DB 5: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	6	2
DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	7	5
DB 7: Piyasa Fiyat Araştırması Yapılmaması ya da Eksik Yapılması	1	2
DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	9	3
DB 9: Yapım İşleri ve Hizmet Alımlarında Hak Ediş Raporu Düzenlenmeden Ödeme Yapılması	2	1
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR		
DSB 1: Alımların Kısımlara Bölünerek DT' le Gerçekleştirilmesi	3	0
DSB 2: Alımların Tamamının DT' le Yapılması	1	0
DSB 3: Süre Gerektiren DT Alımlarında Sözleşme Düzenlenmemesi	1	1
DSB 4: DT' le Yapılan Alımlarla İlgili Bilgilerin EKAP' a Kaydedilmemesi	3	0
DSB 5: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Olan Yasal Limitin Kurulunun İzni Olmadan Aşılması	3	0
DSB 6: Hasta Hesabına Fatura Edilmeyen Tıbbi Malzemeler Bulunması	1	0
DSB 7: İhale Yoluyla Temin Edilmesi Gereken Mal veya Hizmetin DT Yöntemiyle Alınması	1	0
DSB 8: Kanununun 22 f Maddesi Kapsamına Girmeyen Alımların Bu Madde Kapsamında Yapılması	1	0
DSB 9: Piyasa Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	0	1
DSB 10: Ulusal Bilgi Bankası Kodu Aynı Olan Malzemelerin Farklı Fiyatlardan Temin Edilmesi	1	0
TOPLAM	51	19

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular *** DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6.14, 2022 yılı Sayıştay raporu yayınlanan üniversitelerde tıp fakültesi bulunup bulunmaması durumunu göre dağılımları ve DT ihlalleriyle ilgili bulguları göstermektedir. 29 üniversitede tıp fakültesi bulunurken 11 üniversitede tıp fakültesi bulunmamaktadır. DT ihlali yapılan ve tıp fakültesi bulunan 29 üniversitede 51 bulgu tespit edilmiştir. Tıp fakültesi bulunan üniversitelerde en fazla rastlana DT bulguları DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması, DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınıırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 5: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılmasıdır. Tıp fakültesi bulunmayan 11 üniversitede 19 bulguya ulaşılmıştır. En fazla DT bulguları DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınıırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, DB 1: DT' le Yapılan Alımların Bazılarının EKAP' a Kaydedilmemesi ve DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmamasıdır.

Tablo 6. 15. 2022 Yılı Sayıştay Raporlarında Tespit Edilen DT Bulgularının Üniversitelerin İç kontrol Standartları Bulgularına Göre Durumu

2022 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	KONTROL ORTAMI		RİSK DEĞERLENDİRME		KONTROL FAALİYETİ		BİLGİ VE İLETİŞİM		İÇ KONTROL BİRİMİ	
	Yeterli (36)	Yetersiz (4)	Olumlu (30)	Olumsuz (10)	Risk Yok (38)	Biraz Risk Var (2)	Uygun (36)	Uygun Değil (4)	Var (29)	Yok (11)
DİĞER BULGULAR										
DB 1: DT' le Yapılan Alımların Bazılarının EKAP' a Kaydedilmemesi	8	0	5	3	8	0	8	0	6	2
DB 2: DT' le Yapılan Alımlarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara Dikkat Edilmemesi	3	1	3	1	3	1	4	0	2	2
DB 3: İhale Yoluyla Alınması Gereken Mal veya Hizmetin DT' le Alınması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DB 4: İhtiyaçların Tek Firmadan Karşılanması	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
DB 5: DT' in Kısımlara Bölünerek Yapılması	7	1	7	1	8	0	8	0	4	4
DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	9	3	10	2	12	0	12	0	8	4
DB 7: Piyasa Fiyat Araştırması Yapılmaması ya da Eksik Yapılması	2	1	3	0	3	0	3	0	3	0
DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	11	1	9	3	12	0	12	0	9	3
DB 9: Yapım İşleri ve Hizmet Alımlarında Hak Ediş Raporu Düzenlenmeden Ödeme Yapılması	2	1	1	2	3	0	2	1	3	0
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR										
DSB 1: Alımların Kısımlara Bölünerek DT' le Gerçekleştirilmesi	3	0	2	1	3	0	1	2	3	0
DSB 2: Alımların Tamamının DT' le Yapılması	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1
DSB 3: Süre Gerektiren DT Alımlarında Sözleşme Düzenlenmemesi	2	0	1	1	2	0	2	0	2	0

Tablo 6.15. Tablonun Devamı

DSB 4: DT' le Yapılan Alımlarla İlgili Bilgilerin EKAP' a Kaydedilmemesi	3	0	3	0	3	0	2	1	3	0
DSB 5: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Olan Yasal Limitin Kurulunun İzni Olmadan Aşılması	3	0	1	2	3	0	1	2	3	0
DSB 6: Hasta Hesabına Fatura Edilmeyen Tıbbi Malzemeler Bulunması	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0
DSB 7: İhale Yoluyla Temin Edilmesi Gereken Mal veya Hizmetin DT Yöntemiyle Alınması	1	0	0	1	1	0	1	0	1	0
DSB 8: Kanununun 22 f Maddesi Kapsamına Girmeyen Alımların Bu Madde Kapsamında Yapılması	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0
DSB 9: Piyasa Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
DSB 10: Ulusal Bilgi Bankası Kodu Aynı Olan Malzemelerin Farklı Fiyatlardan Temin Edilmesi	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0
TOPLAM	62	8	50	20	67	3	63	7	54	16

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6.15 incelendiğinde 2022 yılı Sayıştay raporlarında üniversitelerin iç kontrol standartları ile ilgili mevcut durumlar incelenmiş, her bir iç kontrol standardına göre değişkenler belirlenmiş ve NVIVO programında kodlanmıştır.

2022 yılında incelenen Sayıştay raporlarına göre Kontrol Ortamı Standardı açısından üniversitelerin yerine getirmesi gereken hususlar incelenerek programda “Yeterli/ Yetersiz” olarak kodlanmıştır. İncelenen 40 üniversite Sayıştay raporuna göre Kontrol Ortamı Standardı “Yeterli” olarak kodlanan 36 üniversitede 62 bulgu kodlandığı tablo 15 de görülmektedir. “Yetersiz” olarak kodlanan 4 üniversitede 8 bulgu kodlanmıştır. Kontrol Ortamı Standardı açısından “Yeterli” olarak kodlanan üniversitelerde tespit edilen bulguların sayısı toplam bulgu sayısının %89 u oranındadır. En fazla yapılan DT ihlalleri 11 bulguyla DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması, 9 bulguyla DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve 8 bulguyla DB 1: DT’ le Yapılan Alımların Bazılarının EKAP’ a Kaydedilmemesidir.

Risk Değerlendirme Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Olumlu/Olumsuz” şeklinde programda kodlanmıştır. “Olumlu” olarak kodlanan 30 üniversitede 50 bulgu, “Olumsuz” olarak kodlanan 10 üniversitede 20 bulgu tespit edilmiştir. Sayıştay’ın olumlu olarak belirttiği üniversitelerde %71 oranında DT bulgusuna ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri 10 bulguyla DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, 9 bulguyla DB 8: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması ve 7 bulguyla DB 5: DT’ in Kısımlara Bölünerek Yapılmasıdır.

Kontrol Faaliyeti Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Risk Yok/Biraz Risk Var” şeklinde programda kodlanmıştır. “Risk Yok” olarak kodlanan 38 üniversitede 67 bulgu, “Biraz Risk Var” olarak kodlanan 2 üniversitede 3 bulgu tespit edilmiştir. Kontrol Faaliyeti Standardı açısından “Risk Yok” olarak belirtilen üniversitelerde %96 oranında DT bulgusuna ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 6: Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 9: Yapım İşleri ve Hizmet Alımlarında Hak Ediş Raporu Düzenlenmeden Ödeme Yapılmasıdır.

Bilgi ve İletişim Standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Uygun/Uygun Değil” şeklinde programda kodlanmıştır. “Uygun” olarak kodlanan 36 üniversitede 63 bulgu, “Uygun Değil” olarak kodlanan 4 üniversitede 7

2023 yılında 32 üniversitenin Sayıştay raporunda doğrudan temin kelimelerinin geçtiği tespit edilmiştir. 32 üniversite raporunda tespit edilen doğrudan temin kapsamındaki bulguların kelime bulutu analizi Şekil 6.4’te verilmektedir. Kelime sıklığı analizi yapıldığında 32 üniversite raporunda toplamda 238 kere ‘doğrudan temin’ kelimesi geçmektedir. Tablo 6.16’da en sık tekrar eden 100 kelime ve sıklık sayıları gösterilmiştir. 2023 yılı Sayıştay raporlarında geçen ‘Doğrudan Temin’ kelimesinin bağlantılı olduğu diğer kelimelerin küme analizi program aracılığıyla tespit edilerek ekte verilmiştir³

Tablo 6. 16. 2023 Yılı Doğrudan Temin Kelime Sıklık Analizi

KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK	KELİME	SIKLIK
İhale	364	Alım	70	Harcama	45	Hizmetin	32
Kamu	287	Raporu	70	Genel	44	Kurumundan	32
Doğrudan	247	Usulü	68	İdarelerin	43	Satın	32
Temin	227	Üniversitesi	67	Toplam	42	Pazarlık	31
4734	161	Denetim	62	Şekilde	42	Piyasa	30
Mal	136	Sözleşme	62	Kısımlara	41	Sonuç	29
Kanun’un	133	Düzenlilik	59	Süreyi	41	Yöntemi	29
Hizmet	131	Tek	59	Döner	39	Öngörülen	29
Maddesinin	121	Alımlarda	57	Gerçekleştirilen	39	Alımların	28
Sayıştay	120	Limitler	57	İdaresi	39	Cevabında	28
2023	105	Bulgu	56	Kabul	39	Dâhilinde	28
Uygun	102	Fiyat	56	Bendinde	38	Edilen	28
Parasal	101	İhtiyaçların	55	Gerektiren	37	Harcamaların	28
Başlıklı	92	Kanunu’nun	51	Sermaye	37	Söz	28
Edilmiştir	90	Teknik	50	Görüş	36	Usulleri	28
Yılı	89	Alımları	49	Alımlarının	35	Yıllık	28
Yapım	85	Görölmüştür	49	Amaçla	35	Konulan	27
Yapılacak	83	Temel	49	Fıkрасının	35	Yapıldığı	27
Belli	82	İfade	48	Kaynaktan	35	Alınmadığı	26
22’nci	79	Teminle	48	Suretiyle	35	Amacıyla	26
Kapsamında	77	Bendi	47	Ödeneklerin	35	İhtiyacın	26
Başkanlığı	75	Alımlarında	46	İşlerinin	33	İşletmesi	26
Tespit	75	Gereken	46	10’unu	32	Süre	26
Maddesinde	74	İşleri	46	Alan	32	Ayrı	25
Yer	74	Alımı	45	Araştırması	32	Açık	25

³ Küme analiz kelime bulutuyla birlikte NVIVO programında çıkartılmıştır. Küme analiziyle daha büyük verilerde farklı nitel analizler Sayıştay veya araştırmacılar tarafından yapılabilir.

Tablo 6. 17. 2023 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Coğrafi Bölgelere Göre Değerlendirilmesi

2023 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	BÖLGE						
	Marmara (6)	Ege (3)	İç Anadolu (11)	Karadeniz (6)	Doğu Anadolu (3)	Güneydoğu Anadolu (2)	Akdeniz (1)
DİĞER BULGULAR							
DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	4	2	3	1	1	0	0
DB 2: Hak Ediş Raporu Düzenlemeden Ödeme Yapılması	0	0	0	0	0	1	0
DB 3: İhale Usulleriyle Karşılanması Gereken İhtiyaçların DT' le Karşılanması	1	0	0	0	0	0	0
DB 4: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması	2	1	3	2	0	0	0
DB 5: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	1	0	1	0	2	0	0
DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	3	0	2	1	1	2	0
DB 7: Teknik Şartname Düzenlenmemesi ya da Şartnamede Marka ve Model Belirtilmesi	0	0	1	0	1	0	0
DB 8: Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	1	0	0	0	0	0	0
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR							
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	0	0	2	1	0	0	1
DSB 2: 22 f Maddesi Kapsamına Girmeyen	0	1	0	1	0	0	0
DSB 3: DT Yöntemi Kullanılmadan Mal Alımı Yapılması	0	0	1	0	0	0	0
DSB 4: İhale Usulleriyle Karşılanması Gereken İhtiyaçların DT' le Yapılması	0	0	2	1	0	0	0
DSB 5: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması	0	0	2	2	0	0	0
DSB 6: Mevzuatın Öngördüğü Piyasa Fiyat Araştırmalarının Yapılmaması	0	0	1	0	0	0	0
DSB 7: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	1	0	0	0	0	1	0
TOPLAM	13	4	18	9	5	4	1

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular ***DSB: Döner Sermaye Bulguları

2023 Yılında Sayıştay raporlarında “Diğer Bulgular” kategorisinde 8 farklı bulgu; “Döner Sermaye Diğer Bulgular” kategorisinde 7 farklı DT bulgusu olduğu tespit edilmiştir. Tablo 6.17 incelendiğinde 2023 yılı devlet üniversiteleri Sayıştay raporlarında en fazla DT ihlaline İç Anadolu bölgesinde rastlanmıştır.

İç Anadolu bölgesinde DT ihlaline rastlanan 11 üniversitede 18 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 4: DT’ in Parçalara Bölünerek Yapılmasıdır. İç Anadolu bölgesindeki üniversitelerde yaklaşık %36 oranda DT bulgusu tespit edilmiştir.

Marmara bölgesinde DT ihlaline rastlanan 6 üniversitede 13 bulguya ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlali DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmamasıdır. Marmara bölgesindeki üniversitelerde yaklaşık %24 oranda DT bulgusu tespit edilmiştir.

Karadeniz bölgesinde DT ihlaline rastlanan 6 üniversitede 9 bulgu; Doğu Anadolu da DT ihlaline rastlanan 3 üniversitede 5 bulgu tespit edilmiştir. En az DT DT ihlaline rastlanan üniversiteler Akdeniz bölgesindedir.

Tablo 6.18 incelendiğinde 2000 yılı öncesinde kurulan üniversitelerde DT ihlaliyle ilgili 15 üniversitede 25 bulgu tespit edilmiştir. En fazla DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması bulgularına ulaşılmıştır. 2000 yılı sonrası kurulan DT ihlaliyle ilgili 17 üniversitede 29 bulguya ulaşılmıştır. En fazla DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, DB 4: DT’ in Parçalara Bölünerek Yapılması ve DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 6. 18. 2023 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Üniversitelerin Kuruluş Yılına Göre Değerlendirilmesi

2023 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	KURULUŞ YILI	
	2000 Öncesi (15)	2000 Sonrası (17)
DİĞER BULGULAR		
DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	4	7
DB 2: Hak Ediş Raporu Düzenlemeden Ödeme Yapılması	0	1
DB 3: İhale Usulleriyle Karşılanması Gereken İhtiyaçların DT' le Karşılanması	0	1
DB 4: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması	2	6
DB 5: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	1	3
DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	4	5
DB 7: Teknik Şartname Düzenlenmemesi ya da Şartnamede Marka ve Model Belirtilmesi	1	1
DB 8: Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	0	1
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR		
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	3	1
DSB 2: 22 f Maddesi Kapsamına Girmeyen	2	0
DSB 3: DT Yöntemi Kullanılmadan Mal Alımı Yapılması	0	1
DSB 4: İhale Usulleriyle Karşılanması Gereken İhtiyaçların DT' le Yapılması	3	0
DSB 5: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması	3	1
DSB 6: Mevzuatın Öngördüğü Piyasa Fiyat Araştırmalarının Yapılmaması	0	1
DSB 7: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	2	0
TOPLAM	25	29

*DT: Doğrudan Temin **DB: Diğer Bulgular *** DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6.19, 2023 yılı Sayıştay raporu yayınlanan üniversitelerde tıp fakültesi bulunup bulunmaması durumuna göre dağılımları ve DT ihlalleriyle ilgili bulguları göstermektedir. 23 üniversitede tıp fakültesi bulunurken 11 üniversitede tıp fakültesi bulunmamaktadır.

DT ihlali yapılan ve tıp fakültesi bulunan 23 üniversitede 41 bulgu tespit edilmiştir. Tıp fakültesi bulunan üniversitelerde en fazla rastlanan DT bulguları DB 1: %10 Limitini Geçen

Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, DB 4: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması ve DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmamasıdır. Tıp fakültesi bulunmayan 9 üniversitede 13 bulgu tespit edilmiştir. En fazla ulaşılan DT bulguları DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmamasıdır.

Tablo 6. 19. 2023 Yılı Devlet Üniversiteleri Sayıştay Raporlarının Tıp Fakültesi Mevcudiyetlerine Göre Değerlendirilmesi

2023 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	TIP FAKÜLTESİ	
	Var (23)	Yok (9)
DİĞER BULGULAR		
DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	8	3
DB 2: Hak Ediş Raporu Düzenlemeden Ödeme Yapılması	1	0
DB 3: İhale Usulleriyle Karşılanması Gereken İhtiyaçların DT' le Karşılanması	0	1
DB 4: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması	6	2
DB 5: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	2	2
DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	6	3
DB 7: Teknik Şartname Düzenlenmemesi ya da Şartnamede Marka ve Model Belirtilmesi	1	1
DB 8: Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	1	0
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR		
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	4	0
DSB 2: 22 f Maddesi Kapsamına Girmeyen	2	0
DSB 3: DT Yöntemi Kullanılmadan Mal Alımı Yapılması	1	0
DSB 4: İhale Usulleriyle Karşılanması Gereken İhtiyaçların DT' le Yapılması	3	0
DSB 5: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması	4	0
DSB 6: Mevzuatın Öngördüğü Piyasa Fiyat Araştırmalarının Yapılmaması	0	1
DSB 7: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	2	0
TOPLAM	41	13

*DT: Doğrudan Temin ** DB: Diğer Bulgular *** DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6. 20. 2023 Yılı Sayıştay Raporlarında Tespit Edilen DT Bulgularının Üniversitelerin İç Kontrol Standartları Bulgularına Göre Durumu

2023 YILI SAYIŞTAY RAPORLARI DOĞRUDAN TEMİN BULGULARI	Kontrol Ortamı		Risk Değerlendirme		Kontrol Faaliyeti		Bilgi ve İletişim		İç Kontrol Birimi	
	Yeterli (25)	Yetersiz (7)	Risk Yok (25)	Biraz Risk Var (7)	Olumlu (28)	Olumsuz (3)	Uygun (27)	Uygun Değil (5)	Var (22)	Yok (10)
DİĞER BULGULAR										
DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	9	2	11	0	10	0	10	1	4	7
DB 2: Hak Ediş Raporu Düzenlemeden Ödeme Yapılması	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1
DB 3: İhale Usulleriyle Karşılanması Gereken İhtiyaçların DT' le Karşılanması	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1
DB 4: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması	6	2	5	3	6	1	6	2	6	2
DB 5: Piyasa ve Fiyat Araştırmasının Yapılmaması	3	1	2	2	4	0	3	1	3	1
DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	8	1	9	0	8	1	8	1	5	4
DB 7: Teknik Şartname Düzenlenmemesi ya da Şartnamede Marka ve Model Belirtilmesi	1	1	0	2	2	0	2	0	1	1
DB 8: Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1
DÖNER SERMAYE DİĞER BULGULAR										
DSB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması	3	1	4	0	2	2	2	2	4	0
DSB 2: 22 f Maddesi Kapsamına Girmeyen	1	1	1	1	1	1	1	1	2	0
DSB 3: DT Yöntemi Kullanılmadan Mal Alımı Yapılması	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0

Tablo 6. 20. Tablonun Devamı

DSB 4: İhale Usulleriyle Karşılanması Gereken İhtiyaçların DT' le Yapılması	2	1	3	0	2	1	2	1	3	0
DSB 5: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılması	3	1	4	0	2	2	2	2	3	1
DSB 6: Mevzuatın Öngördüğü Piyasa Fiyat Araştırmalarının Yapılmaması	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1
DSB 7: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması	1	1	2	0	1	1	2	0	2	0
TOPLAM	41	13	45	9	42	9	42	12	34	20

*DT: Doğrudan Temin ** DB: Diğer Bulgular *** DSB: Döner Sermaye Bulguları

Tablo 6.20 incelendiğinde 2023 yılı Sayıştay raporlarında üniversitelerin iç kontrol standartları ile ilgili mevcut durumları incelenmiş, her bir iç kontrol standardına göre değişkenler belirlenmiş ve NVIVO programında kodlanmıştır.

2023 yılı incelenen Sayıştay raporlarına göre Kontrol Ortamı Standardı açısından üniversitelerin yerine getirmesi gereken hususlar incelenerek programda “Yeterli/Yetersiz” olarak kodlanmıştır. İncelenen 32 üniversitede Sayıştay raporuna göre “Yeterli” olarak kodlanan 25 üniversitede 41 bulguya ulaşıldığı görülmektedir. “Yetersiz” olarak kodlanan 7 üniversitede 13 bulgu kodlanmıştır. Kontrol ortamı standardı açısından yeterli olarak kodlanan üniversitelerde tespit edilen bulguların sayısı toplam bulgu sayısının yaklaşık %76 oranındadır. En fazla yapılan DT ihlalleri 9 bulguyla DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve 6 bulguyla DB 4: DT’ in Parçalara Bölünerek Yapılmasıdır.

Risk değerlendirme standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Risk Yok/Biraz Risk Var” şeklinde programda kodlanmıştır. “Risk Yok” olarak kodlanan 25 üniversitede 45 bulgu, “Biraz Risk Var” olarak kodlanan 7 üniversitede 9 bulgu tespit edilmiştir. Sayıştayın “Risk Yok” olarak belirttiği üniversitelerde %83 oranında DT bulgusuna ulaşılmıştır. En fazla DT ihlalleri 11 bulguyla DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, 9 bulguyla DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması ve 5 bulguyla DB 4: DT’ in Parçalara Bölünerek Yapılmasıdır.

Kontrol faaliyeti standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Olumlu/Olumsuz” şeklinde programda kodlanmıştır. “Olumlu” olarak kodlanan 28 üniversitede 42 bulgu, “Olumsuz” olarak kodlanan 3 üniversitede 9 bulgu tespit edilmiştir. Kontrol faaliyeti standardı açısından “Risk Yok” olarak belirtilen üniversitelerde %79 oranında DT bulgusuna ulaşılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri 10 bulguyla DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, 8 bulguyla DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması ve 6 bulguyla DB 4: DT’ in Parçalara Bölünerek Yapılmasıdır.

Bilgi ve iletişim standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Uygun/Uygun Değil” şeklinde programda kodlanmıştır. “Uygun” olarak kodlanan 27 üniversitede 42 bulgu, “Uygun Değil” olarak kodlanan 5 üniversitede 12 bulguya rastlanmıştır. Sayıştay tarafından bilgi ve iletişim standardı “Uygun” olarak belirtilen üniversitelerde yaklaşık %78 oranında DT bulgusuna rastlanılmıştır. En fazla yapılan DT ihlalleri 10 bulguyla DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması, 8

bulguyla DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmaması ve 6 bulguyla DB 4: DT' in Parçalara Bölünerek Yapılmasıdır.

İzleme standardı açısından üniversiteler için Sayıştay raporlarında belirtilen açıklamalar incelenerek “Var/Yok” şeklinde programda kodlanmıştır. “Var” olarak kodlanan 22 üniversitede 34 bulgu, “Yok” olarak kodlanan 10 üniversitede 20 bulgu tespit edilmiştir. İzleme standardı “Var” olarak belirtilen üniversitelerde %68 oranında DT bulgusu tespit edilmiştir. En fazla yapılan DT ihlalleri 7 bulguyla DB 1: %10 Limitini Geçen Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması ve 4 bulguyla DB 6: Süre Gerektiren İşlerde Sözleşmenin Yapılmamasıdır.

Tablo 6. 21. Pandemi Dönemi ve Pandemi Sonrası Dönem Genel Sayısal Veriler

Genel Sayısal Veriler	PANDEMİ DÖNEMİ		PANDEMİ SONRASI DÖNEM	
	2020	2021	2022	2023
Yayınlanan Devlet Üniversitesi Sayıştay Raporu Sayısı	96	98	105	112
Doğrudan Temin İhlali Tespit Edilen Üniversite Sayısı	37	58	40	32
Doğrudan Temin İhlali Tespit Oranları	0,39	0,59	0,38	0,29
Raporlarda Geçen Doğrudan Temin Kelime Sıklık Sayısı	481	826	380	238
Coğrafi Bölge Toplam Doğrudan Temin Bulgu Sayısı	69	141	75	54
Coğrafi Bölgeye Göre En Çok Doğrudan Temin Bulgu Sayısı	16	35	25	18
Coğrafi Bölgeye Göre Doğrudan Temin Oranları	0,23	0,25	0,33	0,33
Tıp Fakültesi Mevcudiyetine Göre Doğrudan Temin Bulgu Sayısı	Var: 61	Var: 103	Var: 51	Var: 41
	Yok: 8	Yok: 38	Yok: 19	Yok: 13
Tıp Fakültesi Olan Üniversitelere Göre Doğrudan Temin Oranları	0,88	0,73	0,73	0,76
Tıp Fakültesi Olmayan Üniversitelere Göre Doğrudan Temin Oranları	0,12	0,27	0,27	0,24
Kuruluş Yılına Göre Doğrudan Temin Bulgu Sayısı	2000 Öncesi: 44	2000 Öncesi: 95	2000 Öncesi: 36	2000 Öncesi: 25
	2000 Sonrası: 25	2000 Sonrası: 46	2000 Sonrası: 34	2000 Sonrası: 29
2000 Yılı Öncesi Kurulan Üniversitelere Göre Doğrudan Temin Oranları	0,64	0,67	0,51	0,46
2000 Yılı Sonrası Kurulan Üniversitelere Göre Doğrudan Temin Oranları	0,36	0,33	0,49	0,54
İç Kontrol Birimi	Var: 29	Var: 43	Var: 29	Var: 22
	Yok: 7	Yok: 15	Yok: 11	Yok: 10
İç Kontrol Birimine Göre Bulgu Sayısı	Var: 57	Var: 118	Var: 54	Var: 34
	Yok: 11	Yok: 23	Yok: 16	Yok: 13
İç Kontrol Birimi Olan Üniversitelere Göre Doğrudan Temin Oranları	0,84	0,84	0,77	0,72
İç Kontrol Birimi Olmayan Üniversitelere Göre Doğrudan Temin Oranları	0,16	0,16	0,23	0,28

Sayıştay Başkanlığı'nın ana sayfasından indirilen son 4 yılın devlet üniversitesi Sayıştay raporları "Pandemi Dönemi" ve "Pandemi Sonrası Dönem" Olarak ikiye ayrılmıştır.

2020 yılında ulaşılan 96 Sayıştay raporunun %39' unda doğrudan temin ihlaline rastlanmıştır. Doğrudan temin ihlaline rastlanan raporlarda toplamda 481 kere "doğrudan temin" kelimesi geçmektedir. Raporlar coğrafi bölge bazında incelendiğinde toplam 69 doğrudan temin bulgusuna ulaşılmıştır. En çok doğrudan temin ihlaline ulaşılan bölgedeki bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %23'üdür. Tıp fakültesi mevcudiyetine göre incelendiğinde tıp fakültesi bulunan üniversitelerde ulaşılan doğrudan temin bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %88'ini oluşturmaktadır. Tıp fakültesi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %12'sini oluşturmaktadır. Kuruluş yılına göre incelendiğinde 2000 yılı öncesi kurulan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısının toplam bulgu sayısına oranı %64'tür. 2000 yılı sonrası kurulan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısının toplam bulgu sayısına oranı %36'dır. 2020 yılı iç kontrol birimi açısından incelendiğinde 29 üniversitede iç kontrol birimi bulunurken 7 üniversitede iç kontrol birimi bulunmamaktadır. İç kontrol birimi bulunan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısının toplam bulgu sayısına oranı %84 oranındadır. İç kontrol birimi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısının toplam bulgu sayısına oranı ise %16'dır.

2021 yılında ulaşılan 98 Sayıştay raporunun %59'unda doğrudan temin ihlaline rastlanmıştır. Doğrudan temin ihlaline rastlanan raporlarda toplamda 826 kere "doğrudan temin" kelimesi geçmektedir. Raporlar coğrafi bölgeye göre incelendiğinde 2021 yılında 141 bulguya rastlanmıştır. En fazla doğrudan temin ihlaline ulaşılan bölgedeki bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %25'dir. Tıp fakültesi mevcudiyetine göre incelendiğinde tıp fakültesi bulunan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %73'üdür. Tıp fakültesi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %27'sini oluşturmaktadır. 2000 yılı öncesi kurulan üniversitelerde ulaşılan doğrudan temin bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %67'sidir. 2000 yılı sonrası kurulan üniversitelerde ulaşılan doğrudan temin bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %33'üdür. 2021 yılı iç kontrol birimi açısından incelendiğinde 43 üniversitede iç kontrol birimi bulunurken 15 üniversitede iç kontrol birimi bulunmamaktadır. İç kontrol birimi bulunan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %84'ünü oluşturmaktadır. İç kontrol birimi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan doğrudan temin bulguları toplam bulgu sayısının %16'sını oluşturmaktadır.

2022 yılında ulaşılan 105 Sayıştay raporunun %38'inde doğrudan temin ihlaline rastlanmıştır. Doğrudan temin ihlaline rastlanan raporlarda toplamda 380 kere "doğrudan

temin” kelimesi geçmektedir. Raporlar coğrafi bölgeye göre incelendiğinde toplam 75 doğrudan temin bulgusuna ulaşılmıştır. En çok doğrudan temin ihlaline ulaşılan bölgedeki bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %33’üdür. Tıp fakültesi mevcudiyetine göre incelendiğinde tıp fakültesi bulunan üniversitelerde ulaşılan doğrudan temin bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %73’ünü oluşturmaktadır. Tıp fakültesi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %27’sidir. Üniversitelerin kuruluş yılına göre incelendiğinde 2000 yılı öncesi kurulan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %51’ini oluşturmaktadır. 2000 yılı sonrası kurulan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %49’udur. 2022 yılı üniversitelerde iç kontrol birimi bulunup bulunmaması açısından incelendiğinde 29 üniversitede iç kontrol birimi bulunurken 11 üniversitede iç kontrol birimi bulunmamaktadır. İç kontrol birimi bulunan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %77’sidir. İç kontrol birimi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %23’ünü oluşturmaktadır.

2023 yılında ulaşılan 112 Sayıştay raporunun %29’unda doğrudan temin ihlaline rastlanmıştır. Doğrudan temin ihlaline rastlanan raporlarda toplamda 238 kere “doğrudan temin” kelimesi geçmektedir. Raporlar coğrafi bölgeye göre incelendiğinde toplam 54 doğrudan temin bulgusuna ulaşılmıştır. En çok doğrudan temin ihlaline ulaşılan bölgedeki bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %33’üdür. Tıp fakültesi mevcudiyetine göre incelendiğinde tıp fakültesi bulunan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %76’sıdır. Tıp fakültesi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %24’üdür. Kuruluş yılına göre incelendiğinde 2000 yılı öncesi kurulan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %46’sını oluşturmaktadır. 2000 yılı sonrası kurulan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %54’ünü oluşturmaktadır. 2023 yılı üniversitelerde iç kontrol birimi bulunup bulunmamasına göre incelendiğinde 22 üniversitede iç kontrol birimi bulunurken 10 üniversitede iç kontrol birimi bulunmamaktadır. İç kontrol birimi bulunan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %78’idir. İç kontrol birimi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı toplam bulgu sayısının %22’sini oluşturmaktadır.

Tablo 6.21’ de “Pandemi Dönemi” incelendiğinde iki yılda da birbirine yakın sayıda Sayıştay raporuna ulaşılmıştır. Fakat 2020 yılında 37 üniversitede doğrudan temin ihlaline rastlanırken 2021 yılında 58 üniversitede doğrudan temin ihlaline rastlanmıştır. Coğrafi bölge, tıp fakültesi mevcudiyetleri, üniversitelerin kuruluş yılları ve iç kontrol birimi varlığına göre

ulaşılan bulguların geneline bakıldığında 2021 yılında ulaşılan bulgular 2020 yılında ulaşılan bulguların neredeyse iki katını göstermektedir.

“Pandemi Sonrası Dönem” de ulaşılan Sayıştay raporu sayısı artış göstermiştir fakat ulaşılan doğrudan temin ihlallerinde azalış yaşanmıştır. Coğrafi bölge, tıp fakültesi mevcudiyeti, üniversitelerin kuruluş yılı ve iç kontrol birimi varlığına göre ulaşılan bulgular incelendiğinde doğrudan temin oranları birbirine çok yakındır. Ulaşılan bulgular rakamsal olarak incelendiğinde 2023 yılında 2022’ye göre azalış görülmektedir.

Pandemi Dönemi ve Pandemi Sonrası Dönem genel olarak incelendiğinde, tıp fakültesi ve iç kontrol birimi bulunan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısı, tıp fakültesi ve iç kontrol birimi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgu sayısından fazladır. Üniversitelerin kuruluş yılına bakıldığında 2020, 2021 ve 2022 yılında incelenen raporlara göre 2000 yılı öncesinde kurulan üniversitelerde ulaşılan doğrudan temin bulguları 2000 yılı sonrasında kurulan üniversitelerde ulaşılan bulgulardan daha fazladır. 2023 yılına bakıldığında 2000 yılı sonrası kurulan üniversitelerde ulaşılan bulguların 2000 yılı öncesi kurulan üniversitelerde ulaşılan bulgulardan fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca iç kontrol birimi bulunan üniversitelerde ulaşılan bulgular, iç kontrol birimi bulunmayan üniversitelerde ulaşılan bulgulardan daha fazladır. Bu durum iç kontrol birimlerinin etkin çalışmadığını göstermektedir.

7. TARTIŞMA

Sayıştay raporlarıyla ilgili yapılan çalışmalar oldukça azdır. Yapılan çalışmalara bakıldığında genellikle Sayıştay’ın raporlara verdiği görüşler ve INTOSAI de belirtilen standartlara uygunluğu araştırılmaktadır. Sonuç olarak Sayıştay’ın denetimlerini INTOSAI’ ye uygun olarak yapmadığı ve raporlara aynı tip görüşlerin verildiği görülmektedir.

Atuğ ve Taytak 2018 yılında yayınladıkları makalede bir devlet üniversitesinin X biriminin bir yıllık doğrudan temin alımlarını incelemişlerdir. Birim tarafından gerçekleştirilen 21 doğrudan temin alımını değerlendirmiş ve birçok yönden alıma konu işleri kolaylaştırdığı fakat etkin denetlenmediği için kanuna aykırı davranış riskini arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada Türkiye geneli devlet üniversitelerinin 4 yıllık Sayıştay raporları doğrudan temin maddesi kapsamında incelenmiştir.

Bat ve Erol Fidan 2021 yılında İçişleri Bakanlığı’na bağlı bir kurumun 2014-2018 yılları arasında Kamu İhale Kanunu’nun 22/d maddesi kapsamında yapılan alımlarda hata ve hileleri tespit etmek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Kurumun doğrudan temin yöntemiyle yaptığı 659 alımı incelemiş ve 2 vaka hariç tüm alımların yonteme uygun gerçekleştirildiğini tespit

etmişlerdir. Bat ve Erol Fidan'ın çalışmasında kamu kurum tarafından incelenmesine izin verilen bilgilerde doğrudan teminle ilgili hata ve hileler incelenirken bu tez çalışmasında Sayıştay'ın devlet üniversiteleri raporlarında belirttiği doğrudan temin bulguları belirlenen değişkenlere göre analiz edilmiştir.

Genç, Özen ve Yanık 2023 yılında Karadeniz bölgesinde bulunan 18 devlet üniversitesinin 2016-2020 yılları arasındaki 5 yıllık Sayıştay raporlarını incelemişlerdir. İnceledikleri raporlardan elde ettikleri bulguları raporlarda yer alan gruplandırmaya göre sınıflandırmışlardır. Çalışma sonucunda mali tabloların hazırlanması ve raporlanmasında hatalı işlemler yapıldığı, Sayıştay'ın raporlarda genellikle olumlu görüş ve açıklama paragraflı olumlu görüş verdiğini tespit etmişlerdir. Genç, Özen ve Yanık'ın çalışmalarında tek bir bölgenin Sayıştay raporlarını incelerken bu tez çalışmasında Türkiye genelindeki devlet üniversiteleri Sayıştay raporları incelenmiştir.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Anayasanın 160. maddesinde Sayıştay, kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumlarının tüm gelir, gider ve mallarını TBMM adına denetlemek, bu kurumların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak, inceleme ve denetleme görevini yapmakla yükümlüdür. 2010 yılında yürürlüğe giren 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'na göre Sayıştay düzenlilik ve performans denetimi olarak iki tür denetim gerçekleştirmektedir. Düzenlilik denetimi yıllık olarak yapılmakta, mali ve uygunluk denetimi olarak gerçekleştirilmektedir. Üniversiteler, kamu kapsamında yer alan özel bütçeli idareler olduğundan mali yönetim ve kontrolünün kamu gücü tarafından da kontrol edilmesi gereklidir. Bu yüzden üniversitelerin mali yönetim ve kontrolleri 5018 sayılı KMYKK gereğince Sayıştay tarafından yerine getirilmektedir. Bu bağlamda, Sayıştay denetiminin iki temel amacı ön plana çıkmaktadır: Birincisi, mali tabloların güvenilirliği ve doğruluğunun sağlanması amacıyla mali denetimin gerçekleştirilmesi; ikincisi ise kamu kaynaklarının kanun ve ilgili hukuki düzenlemelere uygun olarak etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde kullanılıp kullanılmadığının performans denetimi kapsamında değerlendirilmesidir. Dolayısıyla, Sayıştay denetimi hem hesap verebilirlik mekanizmasının sağlanmasında hem de kamu kaynaklarının optimal kullanımının teşvik edilmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Kamu ve özel idarelerde gerçekleştirilecek ihalelere ilişkin usul ve esaslar 4734 sayılı KİK'nda düzenlenmiştir. Kanununun 18. maddesinde, idarelerin mal, hizmet veya yapım işlerinin ihalelerinde uygulanacak ihale usulleri (açık ihale, belli istekliler arası ihale ve pazarlık usulü);

22. maddesinde kanunda belirtilen özel hallerde kullanılacak harcama yöntemi olan doğrudan temin açıklanmıştır. Doğrudan temin, ihtiyaçların idare tarafından davet edilen firmalarla, teknik şartların ve fiyatın görüşülerek, doğrudan temin edildiği alım yöntemidir.

Bu çalışmada devlet üniversitelerinin 2020-2023 yılları arasında yayınlanmış Sayıştay raporlarında tespit edilen bulguların 4734 sayılı kanunun “doğrudan temin” maddesi kapsamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Doğrudan temin yönteminin tercih edilmesinin nedeni ihale usullerine göre daha kolay bir yöntem olmasıdır. Doğrudan temin yöntemi ile mal ve hizmet alımı yapılırken kanunda belirtilen şartlar ihlal edildiği görülmektedir. Raporlar incelendiğinde doğrudan temin ihlaliyle ilgili bulgular daha fazladır. Bu nedenle çalışmada doğrudan temin yöntemi tercih edilmiştir.

Literatür incelendiğinde Sayıştay raporlarıyla ilgili çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Yapılan yayınlar yetersiz olduğu için tarama yapılamamış ve istatistiki veriler sunulamamıştır. Bu çalışmada nitel veri analizlerinde tercih edilen NVIVO programı kullanılarak Sayıştay raporları analiz edilmiş ve istatistiki veriler oluşturularak çalışmanın özgün yönleri ortaya çıkarılmıştır. 4 yıllık Sayıştay raporlarının incelenmesinde öncelikli amaç 2020-2021 yılları “Pandemi Dönemi” 2022-2023 yılları “Pandemi Sonrası Dönem” olarak doğrudan temin bulgularını karşılaştırmaktır. Çalışmada ayrıca üniversitelerin buldukları bölge, kuruluş yılı, tıp fakültesi ve iç kontrol birimi olup olmaması değişkenleri açısından yıllar itibariyle üniversite raporlarındaki farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

İncelenen üniversitelerin Sayıştay raporlarında belirtilen iç kontrol birimi sahiplik özelliklerine göre değerlendirildiğinde 2020 yılında yirmi dokuz üniversitenin iç kontrol birimi sahibi olduğu, yedi üniversitenin ise iç kontrol birimi oluşturmadıkları tespit edilmiştir. İç kontrol birimi oluşturmuş olan üniversitelerde Sayıştay tarafından belirtilen doğrudan temin bulgu sayısının toplam bulgu sayısına oranının %84 olduğu hesaplanmıştır. 2021 yılı raporlarında ise iç kontrol birimi sahibi olan kırk üç üniversite görülmekle birlikte on beş üniversitede iç kontrol birimi olmadığı tespit edilmiş olup, iç kontrol birimi olan üniversitelerde Sayıştay tarafından tespit edilen doğrudan temin bulgu sayısının toplam bulgu sayısının %84’ünü oluşturduğu hesaplanmıştır. Sonuç olarak pandemi dönemi olarak adlandırabileceğimiz 2020 ve 2021 dönemleri raporlarında iç kontrol birimi olan üniversitelerde eşit sayıda ve neredeyse incelenen üniversitelerin dörtte beşinden fazlasında ihlal bulgusu tespit edildiği görülmektedir. 2022 yılı Sayıştay raporlarında ise iç kontrol birimi olan yirmi dokuz, olmayan on bir üniversite doğrudan temin bulguları açısından incelenmiş, iç kontrol birimi olan üniversitelerde tespit edilen doğrudan temin bulgu sayısı toplam bulgu

sayısının %77'sini oluşturduğu görülmüştür. 2023 yılı Sayıştay raporlarında iç kontrol birimi olan yirmi iki üniversite ve olmayan on adet üniversite olduğu tespit edilmiştir. İç kontrol birimi bulunan üniversitelerde ulaşılan doğrudan temin bulgu sayısının toplam bulgu sayısının %78'ini oluşturduğu hesaplanmıştır. Sonuç olarak pandemi sonrası dönem olarak adlandıracağımız 2022 ve 2023 dönemleri raporlarında iç kontrol birimi oluşturulmuş olan üniversitelerin pandemi dönemine kıyasla sayısında artış olduğu ve tespit edilen doğrudan temin ihlali bulgu sayısında azalma olduğu söylenebilir.

Yapılan analizler sonucunda döner sermayesi olan üniversitelerde ulaşılan bulgu oranı döner sermayesi olmayan üniversitelere göre daha fazladır. Pandemi Döneminde en fazla tespit edilen bulgular “Doğrudan Teminle Yapılan Alımlarda Bilgilerin EKAP’ a Kaydedilmemesi” ve “Doğrudan Teminle Yapılan Alımlarda Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması”dır. ‘Pandemi Sonrası Dönem’ de en fazla tespit edilen bulgular ise “Mal ve Hizmet Alımlarında %10 Sınırını Aşan Kısım İçin Kuruldan İzin Alınmaması” ve “Belli Bir Süreyi Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması”dır.

Dönemler karşılaştırıldığında ‘Pandemi Dönemi’nde ‘Pandemi Sonrası Dönem’e göre daha fazla bulguya rastlanılmıştır. Pandemi döneminde daha rahat bir ortamın olması, doğrudan teminle alımlar yapılırken harcama yetkililerinin görevlerini yeterince yerine getirememesi daha fazla ihlalin yapıldığını göstermektedir.

Çalışmada değinilmesi gereken bir önemli nokta da EKAP’ tır. Tespit edilen bulgulara bakıldığında en fazla ihlalin, ihaleyle ilgili kanunda belirtilen bilgilerin üniversitelerce EKAP’ a kaydedilmemesinden kaynaklandığı görülmektedir. Kamu ihalelerinde yolsuzluğun önlenmesi amacıyla 2010 yılında EKAP sisteminin altyapısı oluşturulmuştur. Ancak kuruluş aşamasına geçilse de sisteme tüm kanun maddelerini yüklemek zaman almış ve ülkede ekonomik, siyasal ve sağlıkla ilgili yaşanan sıkıntılar EKAP sisteminin ilerleme sürecini yavaşlatmıştır. Özellikle doğrudan temin kısmı bu süreçte atıl pozisyonda bırakılmış temel ihale yöntemlerinin üzerinde daha fazla durulmuştur.

Ülkemizde Sayıştay’ın üniversiteler bünyesinde gerçekleştirdiği denetimlerle ilgili çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu çalışmada devlet üniversiteleri Sayıştay raporları 4734 sayılı kanunun doğrudan temin maddesi kapsamında elde edilen bulguların analiz edilerek literatüre katkı sağlanması hedeflenmiştir. Konuyla ilgili bölge bazında yeni araştırmalar yapılabilir. Doğrudan teminin farklı maddeleri kapsamında analizler yapılabilir. Kanunda

belirtilen temel ihale yöntemleri kullanılarak farklı çalışmalar türetilbilir. EKAP sistemindeki sorunlar araştırılarak yeni çalışmaların araştırmacılar tarafından yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu, Resmi Gazete (24648, 21 Ocak 2002)
- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Resmi Gazete (25326, 24 Aralık 2003)
- 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu, Resmi Gazete (27790, 3 Aralık 2010)
- Achoanya Ayam, J. R.** (2015). An analysis of revenue cycle internal controls in Ghanaian universities. *Case Studies in Business and Management*, 2(2).
- Akpınar, N.** (2019). 4734 sayılı kamu ihale kanununda öngörülen kamu ihale usulleri (5812 sayılı kanun değişikliği ile genel bir inceleme). *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 38(2), 132-154.
- Altay, A. & Özer, R. E.** (2024). Düzenlilik denetimine geçişin Sayıştay denetimine etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 16(3), 1851-1865.
- Altunay, M. A.** (2020). Devlet üniversitelerinin performans denetim sonuçlarında raporlanan bulguların analizi. *Maliye Araştırmaları 3, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul*
- Atabay, E. & Dinç, E.** (2019). Türkiye denetim standartlarında adı geçen denetim türlerinin genel yapı açısından karşılaştırılması. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (57) : 19-36.
- Atila, S. & Kıymık, H.** (2023). Sayıştay denetim raporları bağlamında yükseköğretim kurumlarında muhasebe uygulamalarının genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uyum düzeyinin araştırılması. *Sayıştay Dergisi*, 34(131), 637-667.
- Atila, S.** (2023). *Yükseköğretim Kurumlarında Muhasebe Uygulamalarının Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine Uyum Düzeyi: Sayıştay Denetim Raporları Üzerine Bir Araştırma.* (Yüksek Lisans Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Atuğ, M. & Taytak, M.** (2018). Kamu satın alımları kapsamında doğrudan temin uygulamalarının değerlendirilmesi ve bir vaka analizi. *Sayıştay Dergisi*, 110, 91-123.
- Balcı, N.** (2017). Financial performance analysis with topsis technique: a case study of public university hospitals in Turkey. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 155-176.
- Balyemez, A. S.** (2018). Sayıştay performans denetimlerinin uygulama ve sonuçları üzerine bir tartışma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 276-311.
- Çakalı, K. R. & Baloğlu, G.** (2023). Muhasebe hataları: Sayıştay denetim raporları üzerinden il belediyelerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 69, 229-252.

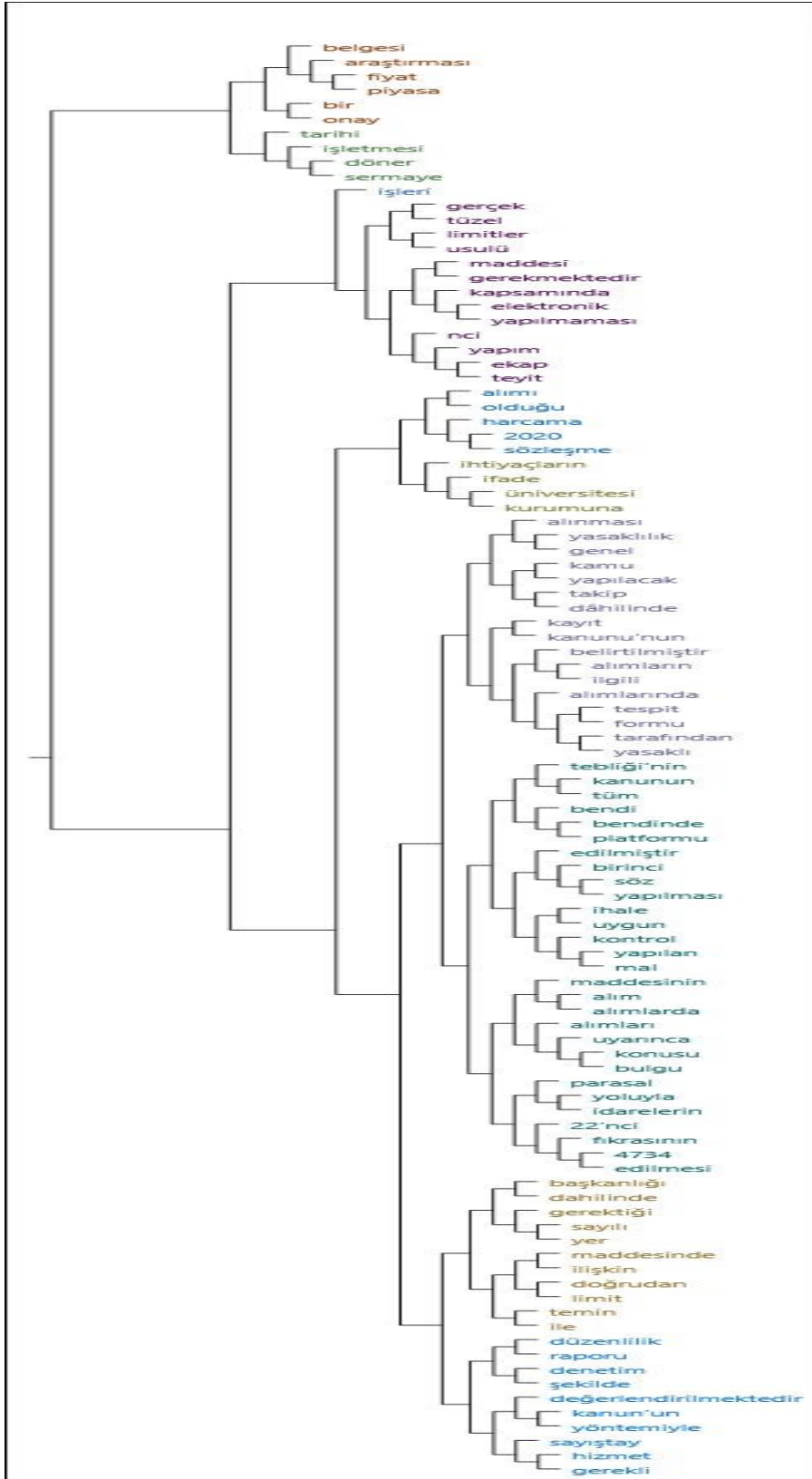
- Demirbaş, M.** (2022). T.C. Sayıştay denetim bulguları doğrultusunda denetim (düzenlilik) raporlarının içerik açısından incelenmesi: 2013–2018 devlet üniversiteleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 12(2), 257-269.
- Demirbaş, T. & Engin, R.** (2017). Accountability through the annual reports of state universities in Turkey. *U.U. International Journal of Social Inquiry*, 10(2), 59-92.
- Draguşin, P. C., Domnişoru, S. & Mihai, M.** (2016). Empirical research concerning the impact of the public internal audit on the accounting system and its reliability in Romanian universities. *Studies in Business and Economics*, 11(3).
- Erol Fidan, M. & Bat, B.** (2021). Doğrudan temin yöntemiyle yapılan alımlarda olası hata ve hile riskleri: bir kamu kurumu örneği. *Journal of Yasar University*, 16(60), 192-214.
- Genç, M., Yanık, A. & Özen, M.** (2023). Üniversitelerin denetim raporlarında yer alan bulguların analizi: Karadeniz bölgesi örneği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 26-36.
- Güley, A. Ö., & Bozdemir, E.** (2024). Sağlık bakanlığı döner sermaye işletmelerine ait Sayıştay denetim raporlarında yer alan muhasebe bulgularının incelenmesi. *Denetim*(30), 172-187.
- Irvine, H. & Ryan, C.** (2019). The financial health of Australian universities: policy implications in a changing environment. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 32(5), 1500-1531.
- İnce, M.** (2022). *Kamu yönetiminde denetim ve hesap verebilirlik*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Kaçer, F.** (2019). Kamu mali yönetiminde değişim ve Sayıştay'ın performans denetimi yetkisinin gelişimi. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 29-47.
- Kamu İhale Kurumu** (2025). *Kamu Alımları İzleme Raporları* [Erişim: 19.12.2024] https://ihale.gov.tr/kamu_alimlari_izleme_raporlari-45-1.html
- Küçükaycan, D. & Aydeniz, Ş.** (2019). *Denetimde Seçme Konular 6: İç Denetim İç Kontrol Sektörel Uygulamalar*, Gazi Kitapevi, Ankara
- Ojera, P. & Odoyo, C. O.** (2020). Current state of sustainability reporting: a case of public universities in western Kenya. *European Journal of Business and Management Research*, 5(2).
- Önder, M. & Meydanlı, M. A.** (2019). TBMM'nin denetim aracı olarak Sayıştayın rolü: 6085 sayılı Sayıştay kanunu sonrası değişiklikler ve etkisi. *Amme İdaresi Dergisi*, 52(3), 123-154.

- Öz, M.** (2015). *Üniversitelerde İç Denetimin Etkinliğinin Arttırılmasına Yönelik Bir Alan Araştırması*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Raga, R. A., Shurman, H. & Sari, P. Y.** (2020). The role internal supervision unit auditor and organizational commitments toward good university governance in public service agency state universities. *Jurnal Organisasi dan Manajemen* 16(1) 2020, 47-58.
- Sabuncu, B.** (2017). İşletmelerde iç denetim ve iç kontrol ilişkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(2), 161-174.
- Sayıştay Denetçileri Derneği (SAYDER)**, (2025). *Sayıştay Denetçileri Derneğinin Tarihçesi* [Erişim: 06.02.2025] <https://www.sayder.org.tr/sayistayin-tarihcesi/>
- Sofyani, H., Saleh, Z. & Haslida, A. H.** (2023). Internal control implementation and quality of higher education institutions: a moderation effect testing. *Asian Journal of Accounting Research*, 8(4), 425-435.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB)**, (2025). *Kamuda İç Kontrol* [Erişim: 15.07.2025] <https://www.hmb.gov.tr/kamuda-ic-kontrol>
- T.C. Sayıştay Başkanlığı** (2025). *Raporlar* [Erişim: 26.11.2024] <https://www.sayistay.gov.tr/reports>
- Türkoğlu, S. & Yeşilçelebi, G.** (2024). Covid-19 pandemi sürecinin iç denetim uygulamalarına etkileri: üniversiteler üzerine nitel bir araştırma. *Mali Hukuk Dergisi*, 230.
- Wadesango, N. & Mhaka, C.** (2017). The effectiveness of enterprise risk management and internal audit function on quality of financial reporting in universities. *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 9(4), 230-241.
- Yan, H.** (2025). Internal audit structure and risk management: evidence from public US universities. *International Journal of Auditing*, 1-21.
- Yılancı, M., Yıldız, B. & Kiracı, M.** (2012). *Muhasebe denetimi*. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Yıldırım, V.** (2019). *Üniversitelerde İç Kontrol Sistemi Ve İç Denetim Fonksiyonunun Değerlendirilmesi: Bir Üniversitesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

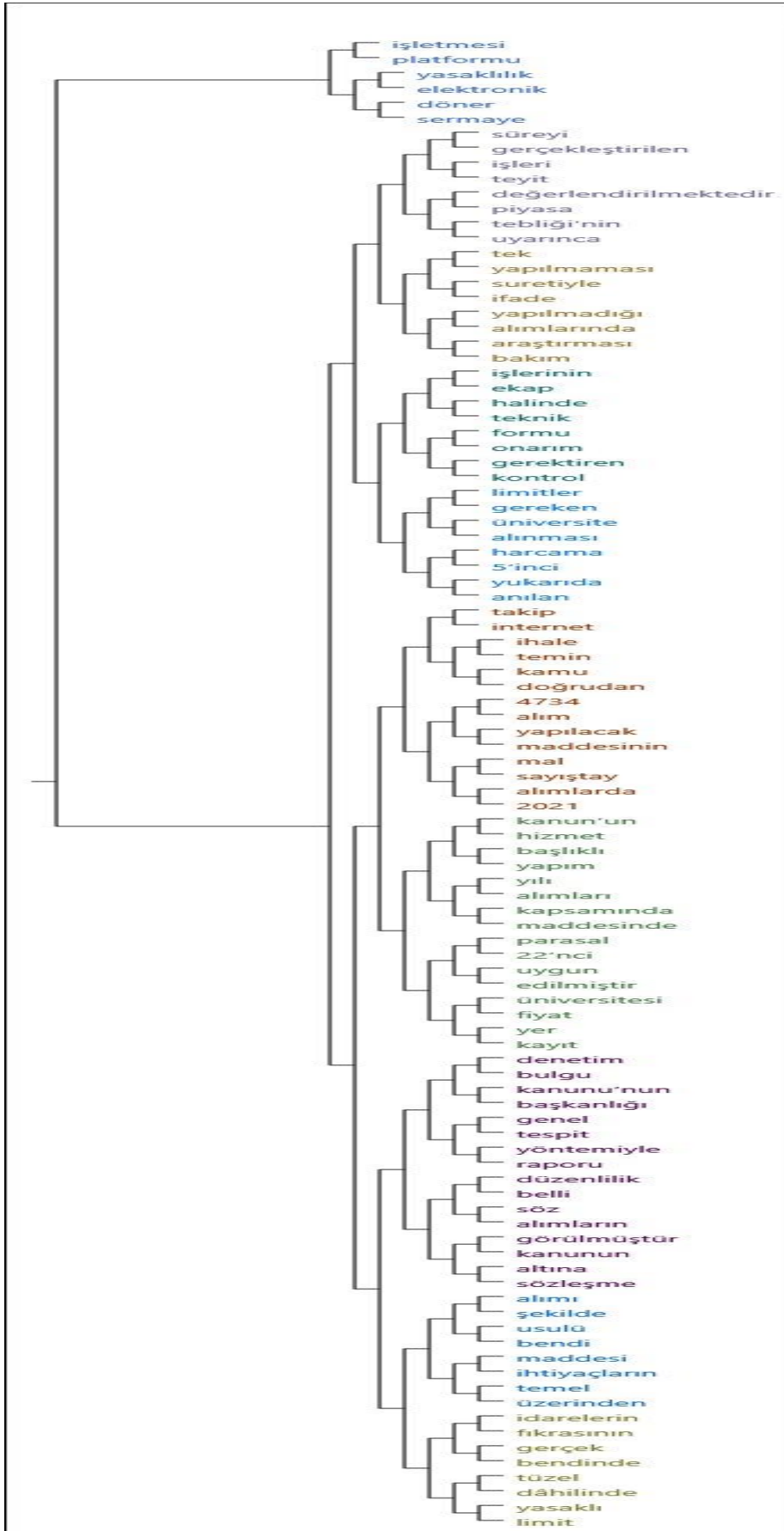
Yıldız, S., Topal, M. H., Yıldız, E., & Tosunoğlu, B. (2018). Firmaların e-devlet hizmetleri kullanımını etkileyen faktörler: EKAP üzerine bir uygulama. *The Journal of International Scientific Researches*, 3(1), 11-28.

EKLER

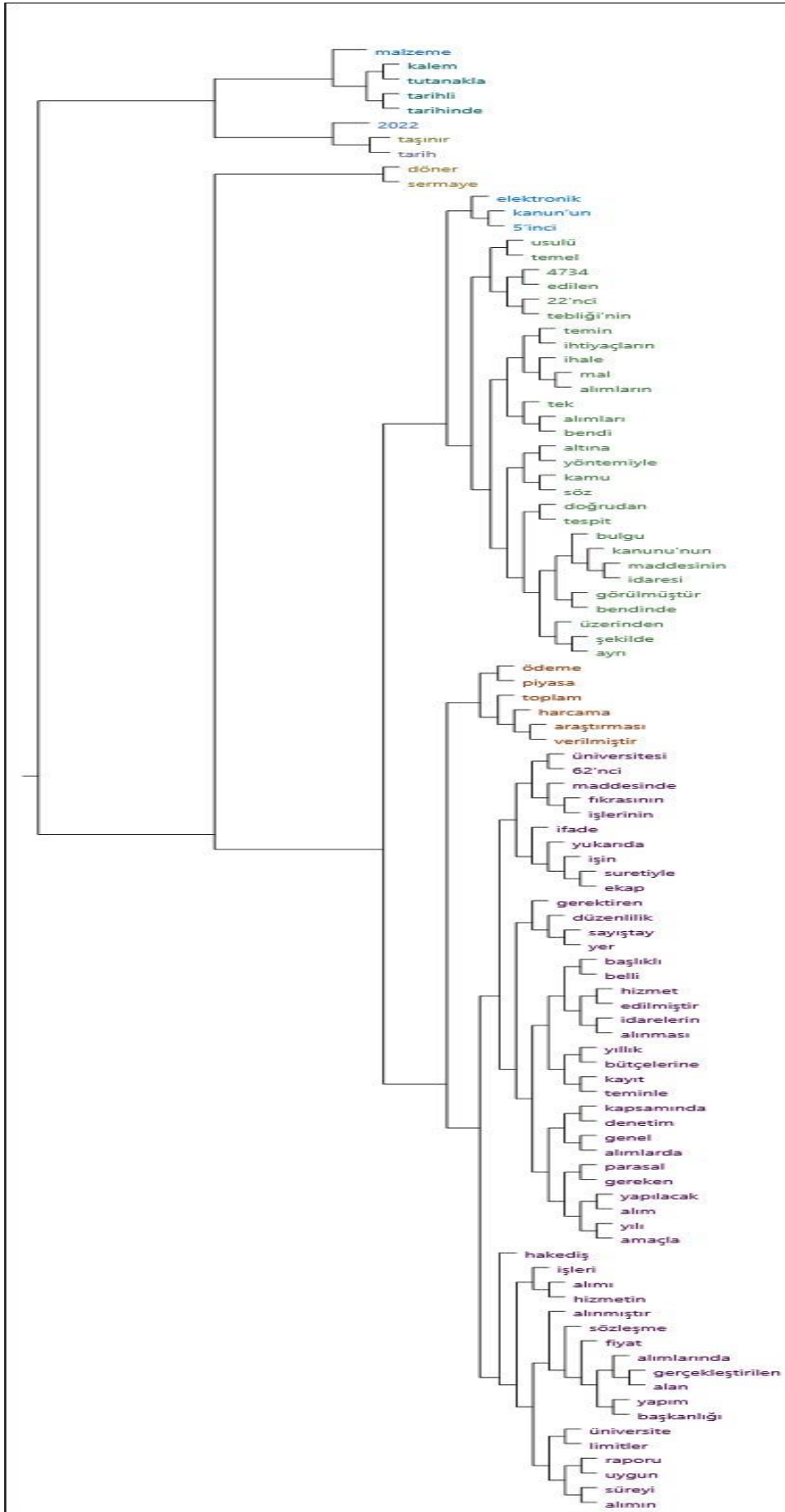
2020 Yılı Küme Analizi

2021 Yılı Küme Analizi

2022 Yılı Küme Analizi

2023 Yılı Küme Analizi

